

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Aesopus moralisatus [lat.]

Aesopus

[Deventer], 23. Okt. 1500

Liber esopi recia disciplinarum

[urn:nbn:de:bsz:31-293042](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293042)

Liber esopi Recia disciplinarū

mater et artū inter ceteros q̄s mūdo tulit sapien-
tes vñ edidit memorie dignū. Esopi noie Erat
em̄ ingenio clar⁹ studio sedulus et placid⁹ facundia.
Qui inter cetera q̄ scripserat vtilia fabularū exem-

50
pla vtilib⁹ plena etiā lris cōmisit et in vñ redigat opusculū. In q̄ et p-
uuli diligētes istruat. et iocūdi reddat adula. Liber igit̄ iste p̄mo gre-
ce script⁹ ē ab Esopo. Post h̄ a romulo ipatore romano ad instrū-
dum Iberiū filiū suū in latinū venit. Deū rex anglie Affricus in an-
glicā lūguā euz etiā trāsseri p̄cepit. Esopus itaq̄ de fabulis agens
res inaiatas introducit loquētes scz et bestias et volucres. et fabulose
de eis scripsit. sed de singulis moraliter concludit

delectet vtile sit intendit presens liber
Viuuet et profit conatur pagina presens
maiorē faciūt vtilitatem. vtilia id est iocosis sermōibus
Dulcius arident seria picta iocis
presens liber generat dulcedinem fabulis
Orchulus iste parit fructum cum flore fauorem
id est fabula scz fructus. scz flos. splendet
Flos et fructus emunt hic sapit ille nitet
id est virtus moralis fabula delectat. vtilitatem fabula
Si fructus plus flore placet fructum lege si flos
id est si hēs maiorē delectatōem in flore ambo scz flos et fructus placeant
Plus fructu florem si duo carpe duo
pigriū pigritatet animū
Ne mihi torpentem sopiret inertia mentem
scz ope vigilare debet. i. intellectus meus. acceptauit.
In quo peruigilet mens mea mouit opus
operis premium perueniat. de opere fabuloso
Ut messis premium de vili surgat agello
arida verba imple id est tua gratia
Verbula sicca deus implueroze tuo
fabularum facultas. moralium virtutum. sufficientem ostensionem
Verborum leuitas morum fert pondus honestum
abscondit duris cortex bonum fructum.
Et nucleum cedat arida testa bonum
Necq̄ pcedat ad textū aliq̄ sunt p̄mittenda. Et p̄mo de causis
hui⁹ libri. Un̄ notādū q̄ p̄ntis libri. sicut alioz libroz. q̄tuor sūt
cause scz material. formal. efficiēs et finalis. Un̄ cā materialis siue sub-
iectū hui⁹ libri est sermo fabulosus in resp̄cū ad virtutes morales.

¶ ¶

Lū cōmento

Causa formalis est duplex s̄m q̄ duplex est forma, sc̄z forma
r̄us et forma tractādi, forma tractādi est mod⁹ agēdi, q̄ in p̄p̄o
metricus, S̄z forma tractat⁹ cōsistit in cōpōne, et applicabit p̄ cōpō
as actōes et diuisiones. Cā efficiēs d̄r fuisse Esopus q̄ erat grecus, v̄t
v̄t fert̄ p̄ns liber cōscrip̄t⁹ erat in greco, s̄z postea iussu R̄ homuli im̄
peratoris romanoz fuit trāslatus in latinū, et hoc p̄pter filios ei⁹ q̄s
voluit instrui p̄ doctr̄as huius libri, Cā finalis est duplex, sc̄z intrinse
ca et extrinseca, finalis intrinseca ē cognitio eoz q̄ tradunt in h̄ libro.
S̄z extrinseca est vt nos p̄ documēta et fabulas hui⁹ libri gradiamur
ad bonos mores, His v̄tis accedendū ē ad formā tractat⁹ sc̄z diuissio
nē libri, Diuidit̄ ergo iste liber i duas pres̄ p̄ncipales sc̄z i p̄hemiale
et i executiua, sc̄da ibi (Dū rigido) Pars p̄hemialis p̄r diuidi in q̄r
tuor p̄tes Nā p̄mo auctor inuit delectatōem et v̄tilitatē h̄ libri, Se
cūdo tāgit cām suscepi ibi (Ne mihi torpente) Tercio inuocat diu
nū auxiliū ibi (Ut messis p̄cū) Quarto excusat se d̄ facilitate stili ibi
(Verbor̄ leuitas) ¶ Norandū igit q̄ auctor d̄r in textu q̄ p̄ns liber
nedū ē iocūdus s̄z etiā est v̄tilis ad instructionē morū, et ergo potest
apte subordinari p̄hie morali, Est enī duplex poētia, quedam ē ad
delectatōem t̄m, et talis nō subordinat̄ alicui p̄ri p̄hie, Alia est q̄ con
sistit ad v̄tilitatem, et talis est ista, v̄t Horatius, Aut prodesse vo
lunt, aut delectare poete, et hoc est quod dicitur, vt inuēt et proficit, et c̄.
¶ Pro quo norandū q̄ auctor declarat̄ simul delectatōem et v̄tilita
tem huius libelli inuēt hāc sententiā, q̄ p̄ns pagina id est p̄ns li
bellus debet describere fabulas ad delectationem et etiam v̄tutes
morales que sunt ad v̄tilitatem, Si aut̄ aliquis quereret quare au
ctor nō solū tāgit v̄tutes absq̄ fabulis, Ad hoc r̄dit auctor cū sub
dit, Dulcius arridet, Nam seria siue v̄tilia magis delectat̄ siue allici
unt q̄n sunt depicta rebo iocosis, et p̄pter hoc in isto libello erūt v̄tu
tes cōmendande cū fabulis p̄mittendo fabulas et subiungēdo v̄tu
tes, Tūc ibi, Orulus iste parit, auctor magis declarat̄ v̄tilitatem li
belli dicens, q̄ in isto libello est flos cum fructu, q̄ faciūt boiem fauo
rabile, et q̄ vult cape fructū potest capere, et q̄ floz etiā potest cape, et
qui v̄trūq̄ etiā rapiat v̄trūq̄, ¶ Et nota q̄ auctor cōpat sermonem fa
bulosum floz, et p̄ fructū dat intelligere v̄tutes morales, q̄ sicut flos
est modici valoris sine fructu, sic etiā sermo fabulosus est modici va
loris sine v̄tutibus que trahuntur ex fabulis

peruertit rostro, id est lutum id est querit grana

Am rigido fodit ore simum, dum queritat escam.

pro q̄n amirat, tali lapide, talis auis dicit

Dum stupet inuenta la spide gallus ait

sc̄z in simo id est splendidi

Res v̄lī preciosa loco nitidiz decoris

Liber Esopi

^{luto} ^{utilitatis.}
Hac in forde iaces. nil mihi mellis habes
 scz lapidi scz ille inuentor scz .i. aut faber
Si tibi nunc esset qui debuit esse repertor
 nitorem finis abscondit splendet
Quem limus sepelit viueret arte nitior
 lapidi preciose scz ego gallus sum utilis gallo lapis preciosus.
Nec tibi conuenio. nec tu mihi. nec tibi profum
 .i. gallo lapis preciose magis desidero. magis desidero. min⁹ preciose. s. grana.
Nec mihi tu prodes. plus amo cara minus
 pro gallino id est imprudentem sapientie.
Tu gallo stolidum. tu iaspide dona sophie
 scz munera. intelligas. fatuo scz virtutum z morum
Pulcra notes. stolido nil sapit ista seges

¶ finita prephentali. hic psequer au. ponit pre executiuā. Et pōr
 diuidi in tot pres. q̄t ponit fabulas. Primo auctor ponit vnā fabu-
 lā cui⁹ documentū ē tale. q̄ stulto ac vitioso nō valet sapientia. vel q̄
 stulti quipendūt sciam. Et hoc ostendit p quādā fabulā de gallo. Nā
 gallus quādā vice querēs escam fodiendo sumū inuenit lapidē p̄cio-
 sum latente in loco immūdo. Qui dixit gallus. tu iaces in loco vili
 et immūdo tu nō es utilis mihi. sed si aurifaber vel ali⁹ gemaz cupi-
 dus te inuenisset p eū ad splendore tuū venires z honores p̄ciperes
 Ego hō escam quero z te nō honorabo. qz tu nō prodes mihi. nec es
 go profum tibi. nec de te curo. qz amo minus cara z vilia. s. grana z si-
 milita q̄ mihi. p̄sunt ad nutrimentū. Dein subdit doctrinā hui⁹ fabu-
 le dicens. qz p gallū debem⁹ intelligere stultū. p lapidē p̄ciosum sciam
 et sapiētā. Cū sicut gallus spernit lapidē p̄ciosum tanq̄ sibi nō va-
 lente neqz vtilem. sic etiam stultus spernit sapientiam. eo qz nō repu-
 tat eam necessariam neqz vtilem.

^{comedit} ^{comedit. sitim paritur} ^{agnus}
Sclupus. est agnus. sicut hic. sicut ille fluentem
 inequali via scz tam lupus q̄ agnus. aquā fluentem
Limite non equo querit vterqz lacum
 in supiori pte. potat. id est aque id est in inferiori parte aque
In summo bibit am elupus. bibit agnus in imo
 scz agnum pauor. inuadit scz litigia. facie. ite
Hunc timor impugnat. verba mouente lupo
 maculasti scz lupo. mūde aq̄. formositatem
Rupisti potumqz mihi riuizqz decorum
 hoc aial scz sibi impuratum causa defendens
Agnus vtrunqz negat se ratione tuens

Cū cōmento

sez lupo ^{damnum intuli}
Nec tibi nec rivo nocui. nam prona supinum
ignorat pro non z et aqua claritate sua

Nescit iter. nec adhuc vnda nitore caret

vociferat sez suo ^{scdario. s. lupo} nocua sez tu agne
Sic clamat ore lupus. iterum mihi damna minaris

nō intēdo vobis inferre dānū sez agno. s. ait minaris mihi

Nec minor agnus ait. cui lopus immo facis

sez minatus est etiam ^{transfactis}
Fecit idem tuus ante pater sex mensibus actis

patrem sequens ^{mozi}
Lum bene patris es. crimine patris obi

dixit ^{nondum sum adeo senex}
Agnus ait. tanto non vixit tempore. predo

dicit ^{sup. adhuc sez lopus gerens furtum sez agnum necat}

Sic tonat. an loquaris furcifer. huncq; vorat

innocenti agno. s. lopus occasionem interficiendi

Sic nocet innocuo nocuus. causamq; nocendi

sup. per totum mundum. tales tyranni

Inuenit. hi regnant qualibet vrbelupi

¶ Sic ponit documentū q̄ mali tyrāni z potētes de facili inueniūt
rām nocēdi caupibz z iporētibz. qđ sic inuit Nā qđā rēpore dū lup⁹
er agn⁹ sil biberēt. tūc lup⁹ q̄ uis iterit i parte superiori z agn⁹ i parte
inferiori tñ cū hauktū faceret eregit sez dixit ad agnū Tu q̄ lanā por
tas in deceptōem semper meis offensis istis. Agn⁹ rō ad hāc voces
tremid⁹ timide rñdit sic Dñe potēs q̄re mihi tā aspe loq̄ris innocēti.
cū ego paruul⁹ nullas offensas tibi iferre posses. Ait turbas aq̄s q̄s
bibere volo Rñdit agn⁹ salua reuerētia qz tu itas superi⁹ lōge a me z
ego inferi⁹ quō ergo possem tibi aq̄s turbare Tūc at exasperat⁹ lup⁹
ait iterz Tu nimis es garrul⁹. z iurgā meā multiplicare p̄sumis si
cut pater tuus q̄ nondū trāfactis sez mētibz de eodē in hoc loco mihi
fore scit. qđ in te merito redūdabit Et ait agn⁹ Tur sic in me p̄is cul
pas refundis q̄ nondū natus erā Ait lopus. qz sic loq̄ris mihi volo
te corrigere z irruēs in eū guttur ei⁹ crudeliter apprehēdit z finē s̄bo
rū fecit ¶ Moralr sic tyrāni faciūt cū innocentū res vcl mortē cupi
unt siue iuste siue iniuste eos spoliando opprimunt

illius animalis viam ^{in occursum illi aiali}

Uris iter rumpente lacu venit obuia muri

hoc animal. clamor. ofa. auxilium. impedire designat

Rana loquat. z opem pacta nocere cupit

omnem modum. id est pestilentie ^{supple praua}

Omne genus pestis superat mens dissona verbis

Liber Esopi

voluptuoso dulciloquium ornat

Cum fontes animos florida lingua polir

tale animal. tale animal cum filo annectit. causa est

Rana sibi murem filo confederat aude

alligare cum filo tangere. per fraudem. fidelitatem

Hectere fune pedem. rumpere fraude fidem

scz rane connectitur scz muris. scz rane intentio scz muris

Pes coit ergo pedi sed mens a mente recedit

vide. scz rana z mus scz rana. scz murem

Ecce natant. trahitur ille. sed illa trahit

scz rana tendit ad fundum periculum faciat

Dergitur. vt secum murem demergatur in imo

periculum maris naufragium patitur. id est fiducia

Naufragium faciens. naufragat ipsa fides

nititur. ad fundum natante id est eleuat se. contrariatur

Rana studet mergi. sed mus emergit z obstat

periculo potestates. augmentat id est pauor

Naufragio vires suggerit ipse timor

talis auis feroci. capit id est bellum.

Diluius adest. miserumq; truci rapit vngueduclum

scz miluius scz rana z mus intestina fracta. natant

Hic iacet ambo iaceht. viscera rapta fluunt

scz omnes illi dicunt impediunt

Sic pereant. qui se prodesse fatentur z obsunt

id est qui intendit alium decipere

Discat in auctorem pena redire suum

¶ Hic ponit documētū q̄ nemo dz alteri aliqd̄ p̄ mittere qd̄ nō intē

dit facere. qz sepe alios intēdentes decipe seipfos decipiūt. qd̄ inuif

nob per ranā z murē **N**ure ostio molēdini sup̄ lumē residere. supue

nit rana ex cāpo. z mure salutato cui⁹ illa dom⁹ eēt eum interrogauit

quā suā eē rēdit **R**ogauit ergo rana ipm murē vt ipsaz nocte illa in

hospitio suscipere. **L**ui mus benigne eā intrare pcessit. scāq; hora ce

ne apposuit ei grossam farinā dices ei vt lete comederet. qz bene sibi

faucet. z si meliora haberē etiā apponerē **E**t placuit rane locus z cū

bus. sed cum porus diu expectatus nō venit. rana ergo potu assueta

sitibūda tristis recedit z dixit q̄ mallet eē sub molēdino absq; tali cū

bo q̄ in molēdino sine potu. **L**ui mus ait molestū sibi esse q̄ oblata

sibi nō placerēt z iurauit se nunq; tam bene procuratam fuisse. et de

illo bñficio recōpensam se velle habere dixit **I**llis auditis rana rēdit

q̄ si secū ad sua veller trāsire sibi reddere veller abū cū potu in copia

Lui mus assentēs pariter iuerūt per prata ad fluuiū erat rana ore

plena. et mus incipiebat deficere ex ieiunio. sed ipsum rana confortauit.

et in vicino domū suā esse dixit. tandē itaq; prato a mure vix per

Cū cōmento

transito venerūt ad fluuiū. 7 ait rana. hāc aquā trāsire debemus qz dom⁹ mea hic vltra ē. fessus igit^r mus ex lōga via attēdiat^r ad rana⁹ sic inq^r amicitia tuā inuite p^o. sed hospitū tuū adire neq^o. qz roze p^oatū guar⁹ adhuc gūiozibz aq^s me p^omittere nō audeo. ait ergo rana turpe ē mō desistere 7 viā breuē nō p^oficere. si fessus es 7 d^obil⁹ ego iu uabo te ne in aq^o deficias. faciam⁹ ergo sic. filo nos alligabim⁹ tu i collo 7 ego in pede meo. 7 sic te adiunabo. L u⁹ d^oas mus acq^ouit. Ip^sis itaq^z in medio fluis iā positis rana exclamādo dixit. ego p^oisa nimis meis viribz iā deficio 7 ad p^ofundū ducoz peritūa. spōteq^z se submer⁹ gēs muri machinata ē naufragiū. 7 sic mure aduclus⁹ exiit ad lit⁹ fraudē itellexit. 7 sic orta ē lis m⁹ na iter ābas p^oree. Illi p^ote trabētibz rana nāq^z ad p^ofundū traxit 7 mus ad lit⁹. Dū em sic p^oter cōcederet miluus qui forte spectatrix erat miser⁹ dirimit duellū murem vngui bus arripēs. 7 annexā ranā silt⁹ trabēs. qui cū se ad morte⁹ trahi videret sic fertur locuta fuisse. Qui scocio suo parat obprobrium nō in merito cadit in laqueū. Allegorice per ranā p^or intelligi caro hūa na. p^o murē at⁹ intelligit aia que aduersus carnē semp^o militat. caro cōcupiscit aduersus sp^om. 7 sp^os aduersus carnē. Caro em nitit⁹ trahere a/ nimā ad terrena 7 carnales delectatōes. aia nō resilit ad bona opa. 7 istis litigantibz venit miluus id est diabolus quasi bolus. i. morsus duozū. scz corp^os 7 aie 7 rapit ambo. Vel aliter sicut tāg^o in fine lre per ranā intelligunt⁹ deceptores bonū dicētes sed deceptōem intēdē res 7 sepe cōtingit tales in illam quā al⁹s preparauerūt foueā cade re. Juxta illud. Incidit in foueam quam fecit.

coram iudice coheret scz ad iudicandum. aduertit
A causam canis v⁹get ouem sedet arbiter audit
 soluat scz cōcessum scz ouis scz debere panem.

Reddat ouis panem. vult canis. illa negat

in pte canis cōtra ouem testat testatur scz isti tres
Pro cane stat miluus. stat vultur. stat lupus instat

promisit restituere. tribuat
Panem (quem pepigit reddere) reddat ouis
 soluere scz ouis non tenetur scz ouis restituere.

Reddere non debet. nec habet quod reddere possit
 soluat iudex testatur agno

Et tamen vt reddat arbiter instat oui

ideo q^ouis adest sup. ouis id est lanam

Ergo simul licet instat hycms p^ouendat a mictum

id est rigidū ventū sustinz. lana. sup. ouis

Et b^oream patitur. vellere nuda suo

mendicam acquirit. pigritia testante

Sepe fidem falso mendicat inertia teste

liber esopi

innocentia delicti astucia decipi
Sepe solet pietas criminis arte capi

¶ **Hic au. po. alia fabulā dicens q̄ quodā tpe canis traxit ouē in ca-
 sam p̄ pane quē dixit illi cōcessisse. sed ouis hoc negauit dicens se nūq̄
 panē a cane mutuasse. Iudex ergo canē interrogauit si testes haberet
 seu fideiussores. q̄ tres testes noiauit. s. lupū miluū ⁊ vulturē. ⁊ iudex
 ab illis vitarē requirit. at ille testimoniū fratris cani dederūt. q̄ pres
 habere spabāt in oue si damnaret. Iudex ergo p̄cepit q̄tenus de debi-
 to suo cani satisfaceret. ex quo idoneis testibus cōuicta eēt. s. illa mise-
 ra ouis nihil habuit preter lanā qd̄ dare posset. ⁊ hinc erat ⁊ canis
 fortiter instabat. ouis ergo lanā exuēs cā cani p̄tēdit ⁊ nuda remā-
 sit. Lanis at̄ hac satisfactione nō cōtētus in pellē ipsius pepigit ⁊ ir-
 ruens sup̄ eā cū falsis testibz lupo ⁊ miluo miserā illā miseriorē red-
 didit. ¶ **Moralit̄ sic pueri ⁊ fallaces faciūt qm̄ res alioz a p̄tūt rūc
 cū suis cōplicibz tractāt q̄ liter iudicis suis eos subuertere possint****

id est equaliter. euentus bonus accipiant

T ratione pari fortune munera sumant

accipiūt pacem agnus ista quattuor animalia

Sumunt feous ouis capra iuuenca leo

aliud aial. p̄ns est sup. p̄cedā aialia possessor

Leruus adest. ceruum rapiunt. leo sic ait. heres

supple decur.

Prime partis. nam mihi primus honor

proregit fortitudo

Et mihi defendit partem vis prima secundam

donat terciā p̄tem misus

Et mihi dat maior terciā iura labor

frangit dilectionem

Et pars quarta meum (nisi sit mea) rumpit amorem

bona cōia. sup. leo possidet. debiliores opprimens.

Publica solus habet fortior. ima premens

potētī iūgat debilis postulat p̄ns fabula

Ne forte societ fragilis. vult pagina presens

quia debili fidelis non sciat esse diues

Nam fragili fidus nesciat esse potens

¶ **Hic poit̄ documētū q̄ t̄ oies paupes q̄ sunt que potētē nō dñt se
 sociare potētibz. qm̄ potētes sp̄ volūt bre p̄tē meliorē. qd̄ inuis nob p̄
 leonē caprā vacā ⁊ ouē. Ita at̄ aialia cōpactū fecerūt inuicē q̄ q̄m
 q̄ rapina eius occurreret illā inter se diuiderēt. Adidit aut̄ q̄ capie-
 bāt ceruū quē in q̄rtuo: pres diuiserūt. q̄ diuisione scā dixit leo ex q̄
 rex sum. iō rōe regal̄ dignitatis p̄ma ps̄ erit mea. sc̄ba pars etiā quia
 fortior vobis sum. terciā p̄o pars mihi iure debet. q̄ vobiscūm labo-**

ambyq̄ d̄nolō m̄m̄ d̄q̄ d̄m̄ p̄m̄m̄ d̄m̄

Lū cōmento

raul. quarta vero parte si quis capere voluerit meus nō erit amicus
quare alia aialia timore leonis cōcussa fugierūt. et nullā partē acce-
perūt. Moraliter per leonē intelligūtur potētes per alia aialia in-
telligunt impotētes. si autē cōingat q̄ pauperes habēt aliqd̄ diuide-
re cū potētibz. potētes accipiunt pro se partes meliores

^{narat portans massam carnis dat supple de se.}
At canis ore gerens carnē. caro porrigit vmbzā
^{adheret inuadit vndas}

^{sup. habēde sup. quā habebit vero lucro. scz vmbzā}
Umbra coheret aquis. has canis vget a quas

^{lucū veri sup. canis quā hēbat. sup. carnis habēde}
Spem carnis plus carne cupit. plus fenore signum
Fenoris os aperit. sic caro spesq̄ perit

^{pro incertis dimitti}
Non igitur debent pro vanis certa relinqui
^{sup. dona. aliqs diligit. statim supple bonis}

Non sua si quis amat. mox caret ipse suis

Hic auctor ponit aliā fabulā cuius documentū ē. q̄ hō prudens
nō debet dimittere certa. Quis sint modica p̄ incertis q̄ reputant ma-
gna. q̄ modica res certa plus valet q̄ magna res incerta. Juxta illd̄
Plus valet in manibz pāsser q̄ sub dubio grus. Istō nobis inuitur
per canē q̄ narauit per aq̄s massam carnis in ore gerēs et vidit in a-
quis vmbzā carnis maiore q̄ erat frustū qd̄ habebat in ore. et sic cū
piēs illd̄ frustū mgnū apit os ad capiendū illd̄. et sic tandē cū os ape-
ruit amisit cā carnē verā q̄ vmbzā carnis. Allegorice per carnē intel-
ligit hō parū v̄ auarū q̄ multoties cupit bona aliena. et quicq̄ p̄tingit
q̄ talis ex nūmia cupiditate amittit bona pp̄ria. Aliter per canem
possum intelligere hoīez. q̄ dimisso v̄o bono inheret bonis terrenis.
et finalr remanet vacuus eo q̄ ipso moriēte summū bonū nō q̄suūt
vñ bona temporalia dimittit moriēs in manū alioz. et sic a se trāscūe
bona tēporalia sic acq̄sita. et cū hoc amittit bona eterna.

^{mulier maritatur collectio vicinor̄ letatur}
Emina dum nubit furi vicinia gaudet
^{sapiens narrat}

Vir bonus et prudens talia verba mouet

^{phēbz dicit vxorem illius dei. hoc elementū. querimonis}
Sol pepigit sponsam. iouis aures terra querelis
^{percausit rōnem. q̄re esset. cristus dicit.}

^{vxor. vno qd̄ fiet sup generatus sol}
Percutit. et causam eum foret egra dedit

^{quantū. sustinebo. faciet. calliditatis. copia}
Sole necor solo quid erit si creuerit alter

Quid patiar. quid aget tanta calorū hyeme

liber esopi

^{inhabet} hec fabula ^{dare} sup. illis

Hic prohibet sermoletum prebere fauorem

^{maleficia perpetrarunt} ^{maleficia intendunt}

Qui mala fecerunt. aut malefacta parant

¶ Hic au. po. alia fabula. q. quoda tpe fur quida duxit vrozē. ad cuius nuptias vicini couenerunt gauderes & letares. qd vidēs vir qdaz discretus & sapiēs. prulit hāc fabulā. Quoda tpe sol debebat ducere vrozē. vt filios sibi cōformes gnaret. qd percipiēs vniuersa terra cōsiderās periculū qd inde immineret. & dixit ardores vnus solis se vix posse tolerare. qd ergo fiet si plures soles gnarent. & clamās in celū q. rulosis vocibz iouē summū deoz iuocauit qten? illi periculo obuiarē. Jupiter at misericōdia mot? pcepit solē sine vrozē permanere. qsi diceret iste vir sapiēs. Vos boni vicini res vras perditis per istū vnicū su rē. qd ergo erit si iste fur alios genuerit fures qre multū inspiēter agitis q. ad nuptias ei? venitis gauderes ¶ Ista fabula docet nos moralit. q. melius ē habere vnū pncipē q. plēs. nā si plēs sint subditi ei? nō sufficiūt. & illis p honore disco. dātibz nescit plēs cui adberege. vel sub quo tutius viuat. & sic rapine homicidia & alia mala oriuntur

^{stricta} ^{torquet} ^{collū} ^{sup in collo}

Rea lupum cruciat via gutturis offerentem

^{sup lup? pete} ^{cyurgiciū} ^{dona} ^{tributur} ^{auxilium}

Benedicat medicum multa daturus opem

^{tu auis} ^{premia} ^{ex gutture lupi} ^{extracto}

Brus promissa petit de faucibus offeremisso

^{sup gru dixit} ^{ecce} ^{i. ex grā} ^{salua}

Lui lupus. en viuis munera tuta meo

^{potuissim} ^{abscondere}

Nonne tuum potui morfu precidere collum.

^{premiū}

Ergo tuum munus sit tua vita tibi

^{subuenisse.} ^{supple hoibus} ^{peruersa} ^{sup. hominum.}

Nil prodest prodesse malis mens praua malorum

^{ingratus} ^{recepti non veretur} ^{beneficij}

Immemor accepti non timet esse boni

¶ Hic au. po. alia fabulā. cuius documentū est. q. nō expedit malis homibz bñfacere qz sunt ingrati & bñficiōz immemores. Et istd inuitur nobis per lupū & gruē. Quoda ei tpe dū lup? sumptis carnibz ossa roderet. & particula ossis gutturi ei? inbesset. magisqz dolore sibi intulisset. lupus ergo potēs in curia regis leonis vt summus ppositus regis fecit oēs bestias cōgregari sperās ab aliquo medelam sui doloris percipere qsiuit si aliq bestiaz haberet artem medicane q suo poterit subuenire dolori. Adducta est itaqz grus ad lupi infirmi presentiam. que salutiferam promittit lupo medicinam. si pro suis labo

Lū cōmento

bus p̄mū cōseq̄ posset, lupus ergo his s̄bis solat̄ dixit se in tāra
icitate p̄stitū null̄ velle peere ex p̄sis, p̄mittit ergo m̄era maḡ si
s̄itate p̄seq̄ posset. Brus at̄ collo suo i guttur lupi imūso cām sui do/
loris extraxit, et sic lup̄ sanat̄ ē. q̄ scō gr̄us suā petijt mercedē. Qui lu/
pus r̄ndit, nōne maḡ mee pietatis m̄era recepisti dū te guttū meo
caput tibi sanū emisi. si ergo sapiēs eēs h̄ m̄ere p̄tera fores et marie
cū scias gr̄inas carnes me desiderare et mihi sanas eē in hac infirmī
tate. Nozalr p̄ gr̄uē itelligunt paupes et ipotētes, q̄ sunt sub porē
et ioribz videt̄ em̄ eis q̄ paupes sufficiētē p̄ suis laboribz recipiāt mer
cedē q̄ eos viuere p̄mittāt, et residua bona q̄ habēt sibi nō v̄l urpāt

de dolore p̄tus cōquerenti dulcedine secundam
E partu querulam verborum nectare plenam
compassa acceptat in domo p̄tu grauidam

Pro cane mota canis suscipit ede canem

canis recedit in domo querendo pastū, recūbit

Hecabit illa manet, hec cursitat, illa quiescit

sup. cani p̄re dolore destruitur requies

Huic tamen a partu rumpitur illa quies

sup. canis reuertit̄ restitui suā domum, pete

Illā redit reddiq̄ sibi sua tecta precatur

claudit, canis inmo magis sup. claudit

Oberat hecaurem, nec minus aure donum

magis p̄ualere s̄ba minacia estimat p̄elia, sc̄z p̄ce et minis

Plus p̄ce posse minas putat hec, plus bella duobus

cognoscat, valire s̄ba minacia sup. plus posse

Noscit posse minas plus p̄ce verba minis

p̄ro q̄ canē, munit sc̄z catulus

Lum dolo hanc armet, plus matrem filius armet

locū dat sup. canis, sc̄z matri cum filiis

Ledit sola gregi, causaq̄ iusta perit

non bene securum dulabz fidem habere

Non satis est tutum mellitis credere verbis

id est ex blanda loquutione oriri

Ex hac melle solet pestis amara sequi

¶ Dic au. po. aliā fabulā quā documētū ē, q̄ nemo dz fidē adhibere
blādicibz et adulātibz, et istō inuif nob p̄ duos canes. Quodā em̄ tpe
canicula q̄dā i grūte p̄tus tpe cū aptū parēdi nō hēret locū rogauit
aliā caniculā vt ipam in hospitū recipet donec catulos suos ad lucē
produxissz, q̄ p̄tibz ei acq̄scēs ipam in domū suā intrare p̄misit, p̄tu
vero edito mor̄ iussit vt aliū sibi hospitū p̄curaret, eo q̄ p̄pter āgusti
am domus eā sustinere nō posset. Illa at̄ p̄pter p̄tū adhuc lāguida in
stat et rogat vt eā tolleret donec catuli ei ludere possent, hospita nō vi
ca p̄tibz cōcessit ipsi. Post hoc nō cum catulos ludere videret, ite/

Liber Esopi

nū monuit eā ad aliud hospiciū procurandū. mater autē catulorum ait quo aīo potes illa loqui. 7 ita nos cōtristari cū iā gelidus boreas niues voluat. 7 glaciālis bruma oēm bestia cōstringat. sed age misericorditer nobiscū humaniter nos tolerāde vsq; ad amena estatis tempora cū exire poterimus 7 hinc inde discurrere. Hospita itez p̄ abys placata vsq; ad estate eā tolerauit. scā ergo estate iussit ipsam sine omni cōtradictione domū exire. qz nec p̄ce nec p̄cio ipm de cetero sustinere yellet. Vidēs ergo canis q; āplius p̄aby p̄ficere nō posset cepit minari 7 ait Debilis est tua prās 7 mirū ē q; putas sola nos oēs expellere. meo ergo p̄silio s̄bis tuis p̄cas. qz fortes mō sunt catuli nō s̄ri 7 feroces q; si multū nos minari volueris tūc ve tibi 7 pelli tue. 7 domus quā tuā dicias in nrās veniet vsus. Moraliter sic callidi homines simplices quosq; decipiūt. 7 blādis adularōib; p̄mo eos rogāt. 7 postea suis domib; 7 bonis eos violēter eliminant.

p qñ fulget terra aq̄ ygelata phiber yndarum.
Um niue candet humus. glacies dum cepit aquarū

fluxus in talē serpentē frigida turget

Lursum in colub:um turbida seuit hyems

serpentem serpentē fouet bonitas frigus
Hunc vidit hunc reficit. hominis clementia ventum
 repellic moderat calore frigus

Temperat huic tecto temperat igne gelu
 reuertatur recedit calescit

Ver redit. imber abit. estas cum sole calescit
 maliuolus supple coluber

Sic importunus sit magis atq; magis
 euomit venenū. serpens intoxicat domum

Die serit virus coluber sic toxicat eodem
 dixit serpenti nō reuerturus recede

Hospes ait colubro. non rediturus abi
 nō abcessit serpens recedere manet

Non abiit coluber nec vult exire. sed heret
 apprehendēs hospite sibilatōes aspas facit

Amplectensq; virum sibula dira mouet
 retribuere cupit homo maleficus pro bono malum

Reddere gaudet homo nequam pro melle venenū
 pro bñficio damnū p clemētia fraudem

Pro fructu penam. pro pietate dolum

¶ Sic au. po. aliā fabulā. au. documētū ē. q; hō cauebit malis homi nūo impedere bñficia. qz mali. p bonis sibi ip̄sis sepe mala reddūt. sicut innuit nobis p colubz. Quodā em̄ tpe coluber rogauit quēdas virū vt ipsum frigoze intenso instante in hospitiū reciperet. vt sic frigoz

Lū cōmento

ra euadere posset. Vir at mīa mor^{is} sup colubz in hospitiū recepit eū
 et ad ignē calefact. Coluber at sic calefact cepit emittere vit^{is} suū 2to
 tā iroxicauit domū, q̄obzē hospes dixit ei vt domū suā exiret 2 apli^o
 nō reuenteret. Coluber at exire nolēs viz āplexus ēz veneno isecat eū
 ¶ Allegorice p colubz p̄t intelligi carnal' delectatio, q̄ dū bñ fouet et
 nutrit venenū suū fundit, 2 sic hospite, i. hoīem q̄ eā admittit p pacē
 inuolcat, 2 q̄to dicit^{ur} moraf tāto difficili^o expellit ¶ Moralit^{er} p co/
 lubz intelligunt hoīes prauī 2 ingrati qui reddūt malū p bono.

p̄sumit asinus porcū siluestre derisione, infestare, temerarium.

Aper a fellis aprum risu temptare proteruum

p̄sumit fatuus, scz apro, loqui, salue.

Audet iners forti dicere frater aue

mouet pro verbis responsa designatur

Vibrat aper pro voce caput, nam verba superbis

dare compescit, commora, cr, delem

Reddere, sed dentem vix tenet ira truce

aper dicit reprobū, scz nobilis aialis, cibum

Sus tamen ista mouet vilem dens nobilis escam

contemnit pigricia securus supple tu asine

Spernit desidia tutus es ipse tua

fatuo offendi, prudens hō, derisu.

Non debet stolido leui prudentia risu

fatuus eruditum accedere.

Nec stolidus doctum debet adire iocis

¶ Sic au. po. aliā fabulā, cuius documentū ē, q̄ stolidi 2 indocti nō
 debēt deridere doctos vel prudētes, neq̄ debēt offendi derisionibus
 Istō inuit nob p aprū 2 asinū Quodā em tpe asinus obuiauit apro
 et icepit ironice loq̄ ad aprū ipm subfannādo suis derisionibz dicēs.
 Aper bone frater aue Aper audies illā salutatōez ironica nō ridit,
 sed mouebat caput, qz designabat loq̄, 2 irascebat intm qz vix tolera
 re potuit 2 dixit hec vba asino **N**e dens spernit eca vile 2 desidem
 quare tu, ppter tuā desidia 2 vilitatē es tutus ¶ Moralit^{er} p asinum
 intelligunt seculares 2 indocti / p aprū intelligunt docti 2 spūales q̄
 sepe derisiones 2 detractōes a secularibz 2 indoctis patiunt, quas pa
 tiēter 2 lete sufferre debēt, qm̄ inde magnū cōsequuntur premium.

campeter oppidanum recipit in hospitiis

Usticus urbanum mus murem suscipit ede

parat cibus, voluntate

Comodat 2 mensam, mensaqz mente minor

in macro conuiuio, sufficit libertas

In tenui mensa satis est in mensa voluntas

Liber Esopi.

nobiles facit. degeneres. vultus. ingenuus. cibos
Nobilitat viles frons generosa dapes
 cōpleto termino i abarijs sup. muren. scz imitando ipsum
Facto sine cibus. vrbatum rusticus audit
 muris mus campester vadit ciuitatis diuitias
Urbani socius tendit ad vrbis opes
 vide cellarium. intrant. ministrat. mus vrbatum muri campestri
Ecce penu subeunt. inseruit amicus amico
 intendunt. prandio abaria conuiuium. portat.
Inuigilant mense. fercula mensa gerit
 meliorat largisue dat etiam pietas. facit
Emendat conditq; dapes clementia vultus
 cōmandionem. replet. magis abt vultus. reuerentia
Coniuam satiat plus dape frontis honoz
 vide clausure sonum facit. ianuas aperit
Ecce sere clausis immurmurat. ostia laxat
 sp mures. pauent. fugam capiunt occultant
Ambo timent. fugiunt ambo. nec ambo latent
 vrbat' campester. obscura loca. morfu quent inani
Hic latet. hic tenebras cursu mendicat inepto
 adheret parieti campestris pondus.
Assuitur muro reptile muris onus
 id est dulcia. clausa in penoze
Blanda penu clauso parcit fortuna timenti
 pro sed pauet id est tali passione
Mlet amentrepidat teste tremore tremens
 saliet ille formidol. im
Exit qui latuit. timidum sic lenit amicum
 sis letus mellis
Gaude. carpe cibum. hec sapit esca fauum
 id e loquit. scz mus occultatur. sub istis dulcibus. abarijs
Fatur qui latuit. latet hoc in melle venenum
 non estimo
Fellitumq; metu non puto dulce bonum
 voluptatem prauent
Quam timor nubit. non est sincera voluptas
 sollicitanti supple comedentis
Non est sollicito dulcis in ore fauus
 comedere magis volo id est esse in perenni timore
Rodere malo fabam. q; rodi perperet cura

Cū cōmento

ebana sollicitudo quotidiana

Degenerare cibos cura diurna facit

id est sollicitudinibus tristitia

Dis opibus gaude, qui gaudes turbine mentis

incediam abundans

Pauperiem dicitur pauperem meam

ista dulcia cibaria retine amena

Hec bona solus habe que sunt tibi dulcia soli

tribuit cibarijs secura

Dat precium dapibus vita quicquid meis

reuerat feligit secura

Finit verba, redit, preponit tuta timendis

ille abhorret securius cupit

Et (qui summa timet) tutius ima petit

inopia accedit

Paupertas (si leta venit) tutissima res est

molestior pauperem reddat

Tristior immensas pauperat usus opes

¶ Sic ponit documentum qd melius est possidere pauca cum securitate qm multa cum seruitute et timore. Quod designat nobis p mure siluestrem et yzbanum. Quodā cō tēpe mus siluestris inuitauit ad prandiu murem yzbanū preponēs sibi ea que habebat, que licz modica erāt et nimis p̄ciosa yrebarur tamē eis cū securitate, quadā autē die cum ista cibaria muri yzbanō non placerent rediit ad ciuitatem et duxit secum murem siluestrem, qui pariter intrauerunt cellarium quod in cunctis bonis sibi competentibus abundebat, et sic delicata faciēbant conuiuia que adeo placuerunt muri siluestri qd amplius non intendebat redire ad nemus sed ibidem delicate viuere purauit quia periculorum et aduersitatum sibi imminentium adhuc erat ignarus. Cum autē isti duo mures sic comedendo gauderent superuicit famulus domus, ad cuius introitum p̄e nimio timore ambo mures fugerūt. Mus autē yzbanus qui erat ibi notus ad locū satis tutum fugit, sed mus siluestris anroz ignarus quo latitaret locū non inuenit, tamē ad obscura occurrit se occultans donec famulus efiret. Quo recedente ad escam sunt reuersi, sed mus siluester p̄teritus et tristis in fine mēse sedit. Cui mus yzbanus dixit, cur sic sedes ad mēsam tristis, comederis letus ista cibaria melle sunt dulciora. Rōdit mus siluester, vere sub hoc melle laet venenū qd magno timore sunt mellita, nec est sincera voluptas quā tantus timor obscurat, nec pōt esse abus dulcis in ore sollicito. Tuqz bona mihi nō ministrasti sed

Libri Esopi

mala, qz que latet nō reuclasti Ego em̄ purauī tecū viuere in securita
te, sed iam video multiplices causas tue miserie, qz oportet te timere
hoīes z caros q̄ sē tibi insidiant. Sine ergo tibi bona vīa z mala et
habere ea q̄ tibi natura pcessit mihi at̄ modica cōtulit de q̄bus pten
roz. Dis dicitis mus siluester recessit. Moralisatio patet supra

hoc animal id est linc
Um vulpes aquilam pro rapta prole perungit
dulcedine prolem restituere aquila.
Velle precum predam reddere nescit auis
proles genitus pauet id est glaucientis.
Preda gemit natusq̄ timet abus esse gulosi
liberauit filios astutia

Sed redemit natos, vtilis arte parens
arbozem cingit paruis lignis id est virge
Arborum zonat stipulis z vimine truncum.
id est magna ligna astuto scz vulpe. s. ardozem
In stipulas docto dirigit ore facem
natos illius auis ascendit. multitudine

In pullos aquile confurgit copia fumi
abhorret illud animal mitigat scz aquila
Hanc timet z vulpem prouida placat auis
non existat diligentiam adhibeat nocere
Non quia sit maior studeat quis abesse minori
potenti nocete minus potens

Lum bene maiori possit obesse minor

¶ Dic auctor ponit aliā fabulā cuius documentū ē tale, qz hō fortis
et nobilis rōe sue potētie z fortitudis nō debet inferre nocumentum
misero z impotēti, qz sepe ptingit qz paup z debilis infer nocumētū
diuiti z potēti. Et istud innuit nobis p aqlam z vulpem. Vulpes
quodā tpe erat in cauerna sua, z puuli sui foris decurrebāt, quos cū
vidit aqla diligēter eos obseruauit donec aliquos apprehēdit, quos
randē apphēdos cū vnguibus suis pmeret clamauerūt Mater ad cla
more eoz egressa vt eos dimittere aquilā rogauit. Sz illa hoc non
posse fieri asseruit, qz pullos in nido suo multū cfuriētes haberet, q̄
bus illi necessarij foret, quo dicto nidum petit aquila vulpecula post
clamitante frustra, z quousqz potuit puulos suos psequēbat. Cū ei
go videret vulpecula qz precibus z clamoribus nihil pferret ad soliras
se cōuertit artes. Arripit ergo igniram faculā z andis lignis collec
tis arboze in qua sedet aqla cū pullis arcēdit igne, quo supposito
ad aquilā dixit, fac mō pullos tuos z remetipm salua si potes Dis
ergo auditis aqla materna pietate sup pullos mors p eis vulpē roz

B i

Lum cōmento

gat vt ignibz p̄cere vellet ⁊ arborē nō cōbureret. qz puulos suos ad
hucandos recipet. ¶ Moralr p̄ aqlā intelligūf diuites elati ⁊ cōtra
maces. q̄ paupes p̄mūr ⁊ spoliār. nec eos ad se clamāres exaudiunt.
S; cū venerit ignis diuie vltōis. vellēt vtriq; se ablata restituisse

illius auis

diuidit

Pes aquile p̄redo testitudinis aera scindit
testitudinem testa. abscondit lata abscondunt.

Hanc sua concha tegit. cornua longa latent
hac ammonitione. talis auis auisat insulatum

Hoc monitu cornix aquilam p̄monit ineptum
geris laborem salubre scz cornici

Fers onus hoc fiat vtile crede mihi

fers

testa alimentum

capit istud

Quod geris in concha cibus est. tibi surripit illum
testa alimentum testam. id est contere

Concha cibus. concham frange. abusq; cadet
id est testam p̄tātibz fructe. id est arte.

Ut concham frangas pro viribus vttere sensu
concham summa lapidea terra.

Hanc (si celsa cadat) saxea frangit humus
de seipso. fatuus circumuentus. tempestare.

De se stultus homo subuersus turbine lingue
cadit scz homines inquietudo capit.

Corruit. ⁊ fortes ista procella rapit

¶ Hic auctor ponit aliā fabulā. cuius documentū est. qz paupes et
imporētes sepe faciūt subtilitate ⁊ calliditate. qd̄ fortes ⁊ potētes vi
ri p̄ficere nequunt. Istud em̄ ostēdit nobis p̄ testudinē ⁊ cornicē. Quos
dam em̄ tpe aquila secus mare ābulauit piscatōis causa. sed nullo p̄
sce inuēto rapuit conchā que testudinē intus habebat. hanc ergo vna
guibz rapuit ⁊ ad littus deuexit. vt ibi suis v̄sibz applicaret. s; conchā
que indurata erat nec vnguibz nec rostro frāgi potuit. ⁊ sic nec vi nec
arte testudinē habere potuit. Cornix ergo q̄ aderat vidēs aqlam fru
stra laborare. accessit pius ⁊ dixit aqlē. si me permittas tecū habere
partē testudinē mōstrabo tibi modū ⁊ viā acquirēdi hanc escā. qd̄
cum aquile plaucisset ait ⁊ ce:nix. Tu in sublime volare debes. ⁊ sic
ex alto projiciēs concham ad terrā petrosam ⁊ tūc testa fracta abum
accipies. Aquila aut̄ approbat consilium cornicis ⁊ in altum volās
testudinem ex vnguibz ad terram proiecit. quā cornix subtra expec
tans protinus rapuit. ⁊ sic aquilam famelicā decepit. ¶ Moraliter
intelligitur qz hō non debet credere s̄bis quorumcūq; qz sic sepe de
cipitur. sicut aquila decepta fuit

Liber Esopi

ferente eluriam   portat   sez casam
Alpe gerente famem. coruum gerit arbor. 2. etiam
 rostro portans   verba mouente tacet

Ore gerens coruus. vulpe loquente silet

o corue splendore splendens. olorem nitore excellis

Loque decore decens dignum splendore prebis
modulatione   id est omnibus aubus

Si cantu placeas. plus aue quaq; places
confidit sez coruus   delectant modulationes

Ledit a uis fiteq; placent preladia lingue
cantat   id est ex ore exadit

Lum canit vt placeat. caseus ore cadit
sup. caseo velatur   accidunt penitentie

Hoc fruitur vulpes. insurgunt tedia coruo
auget   incommoda   id est verecundia

Asperat in modico damna dolore pudor
amarum fert   densum   decipit id est vana

Fellitum patitur risum quem fallit inanis
dat   damna iniqua laus

Gloria. vera parit tedia falsus honor

Hic auctor ponit alia fabula cuius documentu est tale. qd illi qd de siderant laudem vanam 2. transitoriam glam sepe incurrunt damnum 2. obprobrium. Istud innuitur nobis per coruum 2. vulpem. Quoda tñ tpe coruus quidam caseum pinguem furatus erat. qui ad siluam reuertus in summo quercu residebat. Lorigit aut q vulpes quedam famelica sub arboris venit dices. O corue tu es valde decorus. immo dignus excedis in splendore. si ergo vox tua esset dulcis 2. sonora non esset auis in tota silua tibi similis. His ergo laudibus coruus deceptus vt splē ores cōsequatur laudes incepit carere. 2. sic caseus (quem rostro tenebat) ex ore eius decedit. quem vulpes prospiciēs mox rapuit 2. coruum sic delusum subsannauit. **¶ Moraliter per coruum intelligunt leues et minus prouidi homines. qui falsis adulationibus 2. vanis laudibus credunt. 2. sic sepe falluntur.**

aggrauat pauperem id est nimia senectus
Rrenit miserum grauitas annosa leonem
pigrum reddit   id est frigiditas

Inglaciat corpus corq; senile gelu
insurgit vetres reddens pro iniuria. illara   rationem

Instat aper pensans veteri pro vulnere vulnus
capitis leonem cornu bos   leuit

Frontis eum telo taurus vitroq; fodit

Lum cōmento

Inurgit asinus piger sup. leonis pede concutit
Seuit a fellus iners. z frontem calce sigillat
rugitu vlcifatur iniurias suas

Hec solo gemitu vindicat acta leo
sup. animalia superavi superant animalia expirat.

Omnia qui vici me vincunt omnia. dormit
potestas mea recessit laus non viget laudis operatio

Vis mea. dormit homo dormit honoris opus
damnum intuli supple animalibus.

Eui nocui nocet ille mihi. multisq; peperci
id est non misereatur pro beneficio. supple mihi

Qui mihi non parcut. pro pietate nocent
metuat penam non ornat. supple fideli

Hunc timeat casum. qui se non fulcit amico
tribuere prosper pauper petit auxilium

Nec dare vult felix quam miser optat opem

¶ Hic auctor ponit aliam fabulā, cuius documentū ē. qd nemo debz se nimū extollere in prosperitatibz suis, nec debes nimū aggrauare debiliores, qz si postea ceciderit. qd debilitatus fuerit condemnatur. tam ab illis quibz nocuit q̄ ab illis quibus profuit, quia cum deficiunt munera sepe tabescit amicitia. Istud innuitur nobis per leonem quia quodam tpe leo quidam annosus iacebat pre nimio senio in lecto egritudinis. venerunt ergo oia animalia ad visitandum eū. dīsi mihi tamen modo. quia quedā venerūt ad plangendū eū ipsi cōdolēdo. alia autē venerūt ad irritandum eū z ad vindicandum iniuriāz quondā a leone eis illatam. Aper em̄ dentibz suis ipsuz vulnerauit et thaurus suis cornibus acriter eū trāssodit. z piger asinus frontem eius cū pede dire cōcussit. His ergo plagis leo fatigatus solo gemitu se vindicauit dicens oia aialia que prius vici taz me vincunt. qz deficiat iam vis mea. z ideo perit gloria mea. z nullus honor mihi exhibetur. z oia aialia quibus prius rigidus fui z durus nunc me in/ferant z persequuntur. z quibus antea peperci modo derident me.

¶ Moraliter per leonē intelligitur potentes. z per alia aialia impotentes. quia impotentes sepe cum fortuna mutatur inferunt potentibus consimilia his que ab eis sustulerunt.

id ē ludi oris. sup. sue diligentia. ostendit. dilectionem.

Ur muris z caude studio testatur amorem

id est cum lingua tangit id est dominum suum.

Aun lingua catulas. nunc pede palpat heram

letatur dñs planat socium id est mense sue

Baude herus. comitq; canem. comitemq; ciborum

Liber Esopi.

facit applaudit id est familia
Efficat. alludit turba ministra cani
 id est simili modo. equalia cabaria eandem dilectionem.
Arte pari similesq; cibos. similemque fauorem
 acquirere volens dixit asinus stultus
Lucrari cupiens inquit asellus iners
 asinum. cane corpis. splendor scilicet ad laborem
De catulo prefert vite nitor. vtile tergo
 supple dño meo. i. vtilitate canulus. ludis.
Nec placeo fructu. sed placet ille iocis
 supple ego id est tpe congruo ad ludendum.
Ludam. lude places si ludis empoze viso
 per ludum. sup. asinus accidit domino
Ut ludo placeat ludis et instat hero
 id est placere. estimat rudens. sup. dñi sui anteriorum
Blandiri putat. ore tonans. humerosque priorum
 concussit. grauitate estimat. id est delectabilem
Pressit mole pedum. se putat esse pium
 vociferat dñs petit auxiliū. aduenit id est seruatorum
Clamat herus. vult clamor opem subit ordo clientum
 coarctat. magnis verberibus fustis scilicet asinum
Vltra domat multo verberere claua reum
 non dedit id est cum honore supple facere
Quod natura negat nemo feliciter audet
 id est non placet inhabilis id est placidus esse
Displicet imprudens vnde placere putat.

¶ Hic auctor ponit aliam fabulam cuius documentum est. qd stulti im-
 prudētes sepe credūt placere p̄dētibus p̄ ea q̄ eis magis displicent.
 Quodā em̄ tpe vir quidā caniculā habuit multā sibi dilectā. cui ca-
 nis sepe cauda pedibus et ore suis alludebat. Vidēs itaq; asinus canē
 sic placere dño suo cogitauit quō simili arte tales cibos et fauorē ap̄d
 dñm cōsequerē dicēs intra se. Ego fortior et vtilior cane sum. tamē ip-
 se plus placet ioco et ludo q̄ ego fructu et vtilitate. volo etiam dño sic
 placere meo. Uñ egressus ad dñm vt instar canis luderet pedibus cō-
 cussit eū mouendo aures caput et caudam suā putans sic placere dño
 Sed dñs p̄teritas cepit clamare. vñ serui occurrētes asinū dñis su-
 stibus verberauerūt. adeo qd vix seminiuus euadere potuit. ¶ Mo-
 raliter sic stulti et insipiētes volūt se introuitire de his q̄ natura eis
 nō cōcessit. et fiunt iniuriales in illis. et faciunt se confusos

amena. saporifero. delectat.
 Rigida sopito blanditur silua leoni

Lū cōmento

^{currit} ^{cupiens} ^{turba}
Lurſitat hic murum ludere prompta cohors
^{excitatus} ^{capit sup. nus rogat}
P̄ſſus mure leo murem rapit. ille precatur
^{sup. leo orationem} ^{obedit leonis muris}
Ille precem libat ſubiacer ira preci
^{pius cogitat. in corde} ^{interempto}
Hoc tamen ante mouet animo. quid mure perempto
^{honoris accipies fortes} ^{debiles} ^{tedet}
Laudis emes. ſummos vincere. parua pudet
^{morre} ^{id est reum pudet}
Si nece dignetur leo murem. nonne leoni
^{vituperium} ^{honor}
Dedecus. et muri ceperat eſſe decus
^{superet debilem} ^{fortis} ^{dedecus est superate}
Si vincat minimum ſummus. ſic vincere vincit eſt
^{superare} ^{decens est} ^{vitium}
Vincere poſſe decet. vincere crimen habet
^{honor} ^{gloria} ^{superare}
Si tamen eſtq; decus ſi laus. ſic vincere laus eſt
^{honor} ^{id est a minor inimico}
Et decus hoc minimo fiet ab hoſte minus
^{ſupati. ſequit. laus} ^{superator}
De precio victi pendet victoria. victor
^{tante laudis} ^{superati} ^{laus}
Tantus erit victi gloria quanta fuit
^{reſceſſit gratiarum actiones} ^{donare ſupple mus}
Dus abit. ⁊ grates reddit. ſi reddere poſſit
^{promittit auxilium} ^{id est paruam interuallum temporis}
Spondet opem ſolus. fit mora parua dies
^{pro quia. id est laq̄os. intrat} ^{ſupple ſuis}
Nam leo rethe ſubit. nec prodeſt viribus vti
^{queruloſa} ^{rugitu incommoda} ^{conqueri}
Sed prodeſt querulo murmure damna loqui
^{reuertitur leonem} ^{vidit} ^{conſpexit} ^{retia diſſoluit}
Dus redit. hunc reperit. vidit loca. vincula rodit
^{hoc auxilio reddit. auxilium} ^{ſecurus recedit.}
Dacope penſat opem. ſic leo tutus abit
^{valuit} ^{deſtrui} ^{aſtucia}
Rem potuit tantam minui prudentia. dentis
^{ſup. muri tribuēs. grates} ^{id est ad murum muris}
Lui leo dans veniam ſe dedit ipſe ſui

Liber Esopi.

sup. homo magna non contemne id est pauperem
Tu qui summa potes ne despice parua potentem
pro qz auxiliari nocere non valet

Nam prodesse potest. si quis obesse nequit

¶ Dic auctor ponit alia fabula, cuius documentu est qd diuites 7 potentes debet paupibz misereri. 7 si in suo deliquerit debet ipsis in indulgere qz poterit in posteru paupes diuitibz pdesse. Istud innuit nobis p leone 7 murem. qz quoda tpe qdam leo dormiuit in nemo re. vbi mures circū circa cursitabat ludetes. Accidit aut a casu qz qui dam mus leonē tetigerit 7 somnū eius turbauerit. Un leo turbatus apprehedit murē. cui mus ait. O leo tuam ibi pcat nobilitas. qz non malo aio seo casualr hoc cōtigit. Leo at misericōdia motus murē dimisit illesum. cogitās intra se qz cēt sibi puus honor si murē deglutiret. Accidit aut postea qz cū idem leo p siluā trāsiret in laqueū cecidit. 7 suis dentibz laqueū dissolucere nequit. nec se a captiuitate liberare. vñ er querulose cepit rugire. qd audies mus cui leo pus pepit. vidēsqz leonē laqueatū eū agnouit. 7 recordatus bñfactorz leonis corrosit et dissoluit cordas renis siue laquei. quibz dissolutis leo liber abcessit. ¶ Et vt dicit auctor ille leo dās grates muri dedit scipm ad nutū muris eo qz liberauit eū a morte. ¶ **Mostr sic potētes nō debēt spernere debiles 7 impotētes. qz multoties paupes pnt. pdesse diuitibus**

pestis grauitare talis auis suam regat
O: bi mole iacet miluus matremqz precatur

id est dñs sacrificia orationes
Ut se pro superis det sacra vetes preces.
dixit id est o fili id est sacramenta

Pater ait. mi nate deos 7 sacra deorum
offendisti. recordantur. id est mala opera tua

Lesisti. recolunt impia facta dei
delicti vindicantes. impendunt penalitatem

Uriminis vltiores pensant pro crimine penam
pro qñ. scz deorum. offenderes metuenda

Dum sacra turbares pena timenda fuit
miluum. supple mortis. mansuetum supple cogit

Te cogit timor esse pium. te pena fidelem
iste pauor ista contritio. cum morte tarde

Hic timor. hec pietas. cum nece sera venit
deturbat suam. quare. immaculatas inhabitat ecclesias

Qui maculat vitam. cur mundas incolit aras
opera opprimunt. qz opa. subleuant

Quem sua facta premunt. cur aliena leuant

Lū cōmento

¶ Dic au. poit aliā fabulā. cui⁹ documētū ē. q̄ ille q̄ p̄ totā vitā suā
crudeliter vitē in fine eū viderit morē instare sepe frustra diuinū iuo/
cat auxiliū. Istō nobis inuit p̄ miluū. quodā ei tpe milu⁹ in magnā
incidit egritudine. ita q̄ de vita despareret. rogauit igit̄ mrem suā vt p̄
sua salute deū exoraret. Eui mi rēdit. fili mi tu offendisti deos z sa
cra deoz. iō dii recolūt iā tua p̄pna opa. q̄re dabūt tibi penam tuis
demeritis p̄dignā s; qz ifirmaris iā iplozas deoz auxiliū sed tarde.
qz hec pena timēda fuit qm̄ peccasti. vñ timor z pena mortis cogunt
te nūc esse piū z fidelem. ¶ Moraliter sic viri criminosi cū viderint
morē sibi imminere inuocant viros sanctos z religiosos vt pro ipsis
orant ad dominū deum. sed est nimis tarde.

producat de segete supple seminatam

Linum pariat lini de semine semen

fovet terra volucres monet talis auis timore

Nutrit humus. sed aues tangit hyrundo metu

hyrundo iam seminatū. sup̄ auib; magna pericula

Hec aūt. hoc semen nobis mala damna minatur

eradicatē sata seminata. periculis

Velute pro nostris semina sparsa malis.

sup̄ auium. contēnit. bona consilia inutiles aitas

Turba fugit sanos monitus. vanosq; timores

reprehendit id est ex terra s; linum virecet

Arguit. exit humum semen et verba viret

iterum talis auis consulit. obuiare. futura. derident

Rursus hyrundo monet instare pericula. rident

volucres concordat

Rursus aues. hominem placat hyrundo sibi

id est cū hoibus. morans. modulatōe. applaudit suauit

Lung; viris vabirans cantu blanditur amico

pro quia prospecta nocere. iacula

Nam prouisa minus ledere tela solent

eradicatur efficiuntur. laquei. s; agatōla

Jam meritur linum. iam fiunt rhetia. iam vir

capit. volucres recognoscens. inculpat

Fallit aues. iam se conscia culpae auis

bonum contemnit. supple consilium

Utile consilium qui spernit. inutile sumit

seu. us. lapos. iuste incidit

Qui nimis est tutus retia iure subit.

¶ Dic au. ponit aliā fabulā cuius documētū ē. q̄ nullus debet cōf
remere cōsiliū alterius. qz accidit multoties qz respnētes cōsiliū alio.

liber esopi

rum inutiles sunt. vñ frequenter eis malum euenit. Istud declarat nobis per hyrundinem ⁊ alias aues. Quodã em̃ tpe hortulanus seminauit semen lini in agro ad quem hyrundo ⁊ alie aues cõsueuerũt venire pro necessarijs. hyrundo vero p̃sciens futurũ malum ammonuit alias aues resistere huic seminationi dicens. hoc semen multiplex periculum nobis inferet. ergo euellamus illud ne malum inde ṽcturum nobis eueniat. sed alie aues hyrundinis consilium spreuerunt. quod videns hyrundo suum genus conuocauit. ⁊ sedus pacis cũ hoĩminibus inuuit. Erat aut̃ forma pacis ista. q̃ neutra ps in damnum alterutrius cogitaret. ⁊ sic hyrũdines in signum federis in domibus nidificauerũt. Tempore ergo messis adueniente hortulanus linũ sibi colligit. ⁊ retia ⁊ laqueos inde contexuit. per quos om̃s alias aues decipiebat. que sic decepte recognouerũt q̃ stulte hyrũdines consiliũ contempsissent. ¶ Allegorice per aues intelligere possumus peccatores per hyrundinem vero spũales homines. qui sepe ammonet peccatores vt desistant ⁊ abstineant a peccatis. sed peccatores ammonitionem ⁊ doctrinam spiritalium contemnentes tandem per retia diaboli capiuntur. ⁊ eterno igni traduntur.

apta imitari virtutes ornare. sup. presentem
Abula nata sequi mores. ⁊ pingere vitam.

monet cutes imitens viam

Tangit quod fugis. quodq; sequaris iter

prince id est domini. indigens id est non viuens sine lege

Rege carens nec regis inops sine lege nec exlex

supple alicuius. tulit illa pars grece seruitutem

Abq; iugo gessit atthica terra iugum

securitas voluntarie coegit

Libertas errore carens se sponte subegit

verecundia sup. acceptam. vigorosior. gladio

Et pudor ob legem fortior ense fuit

voluntatem principem plebs tuta petit.

Reclibitum faceret regem gens libera poscit

supplegens remouere. precepta. sustinuit

Et que non potuit pellere iussa tulit

incept. laudare probos corrigere. sup. homines

Recepit linire bonos. punire nocentes

quecunq; subleuanda. subleuans concilicanda etrens

Queq; leuanda leuans. queq; premenda premens

aggrauat id est in noua lege

Hos onerat nouitas ciues in lege nouella.

supple sustinere potuerunt

Quod leuiter poterant vix potuere pati

Lum cōmento

ciuitatem grauem legem gemebunda animo sustinentem
Urbe[m] triste iugum querula ceruice ferentem
iste liber ostendit conformia dicens
Etopus tetigit consona verba mouens

¶ Dic auctor ponit aliam fabulam que est, quondā populus athi/
cus liberrimus suam non potens ferre libertatem elegerūt sibi regez
qui regali potitus sceptro cepit eleuare bonos ⁊ opprimere malos di
ctum populum a deo coarscens q̄ vitam quam prius duxerūt liberi/
mam vix iam in seruitute obtinere poterant. Unde postea querulo/
so animo desauerunt libertatem amissam. Tunc dicit in fine q̄ per
istum populum quamlibet significat ciuitatem grauibus legibus et
actionibus oppressam. Allegorice p̄ istum populum intelliguntur
illi qui vitam liberam habent. ⁊ nō cōtenti in illa subdunt se vitijs. ⁊
sic efficiūtur seruis miseri. qz qui pctā facit seruus est peccati. ¶ No
raliter hic instrumur q̄ nullus liber debet se subdere seruituti. iuxta
illud. Alterius non sit qui suus esse potest.

quando ausum fuit liberas molestare
Am nihil a uderet petulantes ledere rana
rogauerunt illum deum sine domino essent
Supplicuere ioui ne sine rege forent
Ile deus illi petatōi derisionē attribuit audax secundarias
Jupiter huic voto risum dedit. a uia secundas
oratioes inopinatum. audit. in fluuiis strepitum
Rana preces subitum sentit in amne sonum
¶ Nam ioue dante trabem. trabis ictu flumine moto
demersit repentinus suppleranarum pauor
Immersit subitū guttura rauca timor
mitigato redierunt. timore. videre id est trabem
Placato rediere metu spectare tigillum
manendo a longe principem. valde timuerunt
Stando procul regem pertimere suum
postq̄ nouerunt. truncum non valere
¶ Ut nouere trabem per se non posse moueri
pro rege dederunt tercia[m] preces illi deo.
Produce fecerunt tercia[m] vota ioui
iracundia cōmouit. sup. aliū cōtulit cū demisit serpentē aquaticam.
¶ Ira iouem mouit. regem dedit. intulit ibim
coluber aperto ore incepit. intrare. amnem
Ibis hiantē gula cepit obire lacum

Liber esopi

clamorem facit. ^{fluuius perimus. benigne deus exaudi}
 Clamitat ecce lacus. morimur. pie iuppiter audi

^{o deus sup. nos o deus confer solamen}
 Iuppiter exaudi. iuppiter affer opem

^{ranas deuorat. vterus. scz hydu cebus regis}
 Nos sepelit venter. nostri sumus esca tyranni

^{remoue fragis cladem. tribue. pacis auxilium}
 Aufer cedis onus. redde quietis opem

^{iuppiter. dicit. optatum magno desiderio. sustinete. regem vestrum}
 Ille refert. emptum longa. receferte magistrum

^{vilescatur. perpetue. libertates. contempas. seruitus.}
 Vindicet eternus oia spreta timor

^{m er ces floccipenditur}
 Omne boni precium nimis vilescit in vsu

^{efficitur. amari saporis. charius supple acquistum}
 Fitq; mali gustus dulcius omne bonum

^{possidet decens est hilaris tenendo}
 Si quis habet quod habere decet sit letus habendo

^{sup. hominis non fiat id est proprie libertatis}
 Alterius non sit. qui suus esse potest

¶ Dic auctor po. alia fabula cõsitem fabule pcederi. cu' documentu' e
 q' hõ exstet in qeto statu nõ dz se cito mouere ab illo. Itẽ oẽ bonu' diu
 vñtatũ nullo amaro p'p'itũ neqnaq; delectabiliter sapit. Nã hõ af
 sucfactus in deliciis nãcãt qd est delicata vita nisi qñ patit miseriam
 Istud nobis innuit p ranas q quondã habuerũt vitã multũ libera.
 que cũ eis nõ sufficeret cõtinuis pullabãt pãb ipm iouẽt dignaret
 eis pcedere regẽ q reget eas Iuppiter audies deridebat eas. Scõã
 rio instabãt rane. p rege Iuppiter audies rogatões cõtinuis misit eis
 regẽ cui obedire deberet. scz trabe. qui cũ de supiozibz eẽt pãpitatus
 totã quassabat aquã. stupebãt ergo oẽs rane in aduẽtu magni regis
 et ab eius cõspectu fugiẽtes in antris suis se occultabat. Postea sono
 miti gato rane ex ponere ceperũt capita sua ex aqua z venerũt ad sa/
 lutandũ regem. Eũ aut vidissent q rex eaz scz trabs p se nõ mouere
 tur dicebãt q ille rex eẽt penitus inutilis. qz sup eũ residentes viliter
 cũ pedibz cõculcabãt. Tũc itez rane rogauerũt iouẽ pro nouo rege
 dicẽtes. illũ que miserat iuppiter lignũ esse z oĩno ignaz. Iuppiter er
 go cũ indignatõe misit eis colubz mire magnitudinis. Coluber aut
 rex ferocitate innata nullũ pepãt. sed oẽs quas regere deberet etipu
 it z deuorauit. Tũc inceperũt oẽs rane a cõspectu tyranni fugere nõ
 audentes comparere. sed occulte mala sua nunciauerũt iouĩ vt aufer
 ret regem oẽs vnanimiter rogabãt. Quibz rãdit iuppiter habeatis re

¶

Lū cōmento

gem vestrum pro quo diu inſerſiſtis, & q̄: fuiſtis in pace ſiſtis ſemper
in miſeria. ¶ Allegorice rane p̄ſit dici hoies cauiſuber ſtatus q̄ ſper/
nentes ſeruire miſiſſimo dño nr̄o Jeſu chriſto applicant ſe ſeruitio dī
aboli qui eos poſtea in inferno crudeliter cruciat.

valconem auis repaciſſimi id eſt luctationes

Accipitrem milui pulſurum bella columbe

capiant dominum id eſt in damnum laboras

Accipiunt regem. rex magis hoſte nocet

ſez columbe

conqueri commodo ſuis

Incipiunt de rege queri quod ſanius eſſet

luctationes

ſcilicet militi domino

Dilui bella pati q̄: ſine Marte mori

aliquid facis ſapienter

id eſt inſpicere

Si quid agas prudenter agas & respice finem

ſuſtinere. pericula deſidero. ſez picula ſuſtineam

Ferre minora volo. ne grauiora feram

¶ Hic auctor ponit documentū q̄ in omni tempore debemus reſp̄
cere finem actū noſtroꝝ q̄: actus noſtri nō reddūtur moraliter boſ
ni niſi ex parte finis. Aliud documentū eſt q̄ de duobus malis miſ
tus. malum eſt eligendum. quod innuitur nobis per columbas ſic.

Quodam em̄ tempore columbe debebant habere guerras cōtra mil
uum cui volentes reſiſtere elegerūt accipitrem ſperantes ꝑ eum tueri
contra miluum. Sed accipiter poſtq̄: rex factus eſt ꝑ ſequit̄ eas plus
q̄: miluus eas dilacerando. quapropter columbe dixerunt ad inuicē
q̄: melius eſſet ſuſtinere bella milui q̄: ſic interſicia a rege & mori ſine
bello. ¶ Allegorice qui ſeruit domino peruicſo cauſa deſenſionis per
dit auxilium quod queſiuit. ¶ Moraliter innuitur q̄: quilibz in ſuo
ſtatu licet patiatur aliquā aduerſitatem. illam debet patienter tole
rare ne poſtea ſibi contingant grauiores.

et hoc dico clamante

proiecto

nutrimento.

Ure vocante canem protenſo munere panis

deſpecto

talis reſponſiones dicit

Spreto pane. canis talia verba mouet.

taceam

munera capiunt

ſtudent

Ut ſileam tua dona volunt furtiſq̄: laborant

aditum nutrimentum ſuſtineo omnia

Esse locum panem ſi fero. cuncta feres

portat domini. noaumenta occultatur laqueus

Fert munus mea damna tuum. later hamus in eſca

canem

nutrimento

iſte panis

De priuare cibo cogitat iſte. cibus

liber esopi

^{non bligo} ^{magis nutrimento} ^{dictum}
Non amo nocturnum panem plus pane diurno
 homo extraneus cognito non est placidus inimicus scz domitio
Aduena plus noto non placet hostis hero

^{paruabit} ^{panium} ^{tempus nocturnum} ^{temporum}
Non rapiet nox vna mihi bona mille dierum
 non volo omni tempore indigere ^{saturatus}
Folo semper egens esse semel qz satur
 per latratum tuas rapinas id est ego canis ^{voluntarie}
Latratu tua furta loquar nisi sponte recedas
 canis tacet scz fur scz in domo canis latrat scz fur recedit

Hic silet ille manet hic tonat ille fugit
 aliquid attribuitur ^{inspice aliquid}
Sit tibi quid detur cur detur respice si des
 tribuas ^{o homo refrena}

Lui des ipse nota teqz gulose doma

Hic ponit documentu q no oibz fides adhibeda est. sz vris costā tibo z fidelibz. Nā q cito credūt cito decipiunt. z qñqz ide magna patiunt misēnā. Un fabula ista vult q no debem^o oibz fidem adhibere nobis munera pmittētibz aut etiā dantibz. sz debem^o videre cām cur dēnt z ad quē finē hoc dēt. Qd nobis declarat q vniū furē z canem. Quodā em tpe fur qdam egressus de nocte ad aliqd furtiue acqrens dū a casu intravit domū cuiusdā vini in qua erat canis puigil. q laq bozauit suis latratibz furē effugare. sed fur vt irā canis tparet panes ei obtulit. Lui dixit canis. Panē tuū mime curo. quē ad me decipiendū mihi dari cognosco. scio em q causa furādi huc venisti. z iō mihi pbes panē vt taceā vt sic tutius furari posses. qd nolo permittere. qz nifus es me puare abo domesticor ergo nisi spōte recedas tua furta meis latr. tibo corā oibz manifestabo. Sic moraliter saluatum est quicqd boiū fideli impēdit. qui accepti bñficiū nunqz obliuiscit ad hocqz intendēs vt vicem similem benefactori reddere possit

^{perit.} ^{producat} ^{id est sus prolem}
Vult lupus vt pareat maturum succula fetum
 sollicitudinem promittit

Seqz noui curam spondet habere gregis
 dixit sollicitudine sup. o lupe ego sus ^{serules}

Sus aithac cura careas. mihi nolo ministros
 cimens seruitium ^{pueri nostri}

Horrent obsequium viscera nostra tuum
 id est abi hinc perfectum ^{id est gignere} ^{id est prolem}
Procul vt totos lic. at mihi fundere fetus.

C 19

Lum cōmento

^{vabe remote} ^{parere id est proles}
Iprocul hec pietas non erat apra mihi
^{pro filijs} ^{precepit timorem habuisse}
Pro natis natura iubet timuisse parentem
^{termino concessio} ^{lupus recedit scz sus producat}
Fine dato verbis hicabit illa parit
^{id est hora} ^{hominibus verba}
Tempore non omni non omnibus omnia credas
^{scz ille homi fallaci reputatur fallax}
Qui misero credit creditur esse miser.

¶ Dic po. aliā fabulā cuius documentū est. q. nō oīstofides ē adhibē
da. nā q. credūt miseris deceptoribus sepe psequitur inde miserā. Qd
nobis declarat per lupū & succulā sic. Quodā em̄ tpe lupus qdam su
peruenit vbi parere sus deberet. & lupus accedēs iuxta eā obtulit su
um seruitiū dicens. Audiui te in p̄u laborare & ergo veni cupiēs tibi
assistere & in tāta nccitate obsequiū fidele p̄stare. yrās tenēdo ples &
modeste tractādo. Cui sus rōdit. si mihi auxiliū ferre venisti nūq̄ h
melius facere potes q̄ si festināter paul recedās. qz q̄to remotior es
tāto charior mihi eris & vtilior. est em̄ turpe viris talibus interesse ne/
gocijs. Nā cū aliq̄ mater parit ip̄e pater excludit & abesse iubet. q̄to
magis ergo aliq̄ extraneus debet excludi a talibus. ¶ Moralr. sic p̄
ueris & falsis mīne credendū est. q. malū bono palleāt. dulcia em̄ p̄
ferūt sed vulnera tradūt. De q̄b; dicit in euāgelio. Veniūt ad vos in
vestimētis ouium. intrinsecus aut̄ sunt lupi rapaces.

^{scz elementum} ^{illa inflatio scz interius dolores}
Terra tūmet. tumor ille gemit. gemitusq̄ fatetur
^{quasi annihilatur scz tam vir q̄ mulier ppter timorem}

Partum. pene perit sexus vterq̄ metu
^{inflata est terra id est ostendit} ^{parituram}

Lum tūmeat tellus monstrat se monstra daturum
^{de hoc} ^{timent} ^{scz hoc damnum abhorrent}

Hinc homines trepidant. & prope stare timent
^{leticiam illa inflatio reuertitur} ^{inflata tale vile animal}

In risum tumor ille redit nam turgida murem
^{tellus producat. risus} ^{panor}

Terra parit locus est quod timor ante fuit
^{efficiunt} ^{sup. facienda} ^{dicunt}

Sepe minus faciunt homines qui magna loquuntur
^{producat magnos} ^{paria} ^{timores.}

Sepe gerit numios causa pusilla metus

¶ Hic ponit documentū q. p̄bosi & p̄sumptuosq̄ sepe minus faciūt.

Liber esopi

domles taciti **L**eludif etiā q̄ ex mima re sepe cuent magnus timor
 quod declarat nobis p̄ terrā Quodā enī tpe terra emisit magnū sonū
 et tremebar 2 tremebar p̄ter qd̄ quasi oēs hoies p̄e timore perirent
 Et cū terra sic tumeret asserēbat se portiturā vnū monstrū magnū et
 horribile quale ante nō fuit vīsum. Et ergo hoies 2 cetera animātia
 tremētes nō audebāt p̄e stare vbi terra sic tremebar. Postea hō ter
 ra turgida peperit murē. 2 hoies hoc audietes qui prius timuerūt ri
 debant 2 inuicē locabātur. Est ergo documentū q̄ hoies qui multa
 loquūtur sepe minus faciūt q̄ qui sunt taciti 2 pauca loquentes

^{id est capra pro quādo gaudet iuuentis.}
Um grege barbato dum ludit iunior agnus
^{ses agnum animo discordantia}
Tendit in hunc menti dissona verba lupus
^{quare scadam tu pura imitans. magis}
Lurolidam munda sequeris plus matre capellam
^{rale nutrimentū donaret. suauis mater tua.}
Lac tibi preberet dulcius ipsa parens
^{sup. mater accelera tuam postula dona supple tue}
Est prope festina. matrem pene munera matris
^{pro quia tenet mammas ses agno}
Lac bibe. nam seruat vbera plena tibi
^{sup. dicit benigna agno prebet.}
Agnus ad hec. pia capra mihi lac dulce propinat
^{agnum. loco mee nurr. c. genitricis}
De vice matris alit. me vice matris amat
^{ses ou. sup. meo uitam habere. sup. ego agnus}
Non mihi sed domino prodest me viuere viuus
^{sup. dominus. id est docto multas lanas}
Ut metat in tergo vellere multa meo
^{ou. conuenit foueri fomento. capre}
Ergo mihi prestat nutriri lacte caprino
^{mee sugens deuorat ses lupino}
Quam lac matris habens mergar in ore tuo
^{superat. diuitias tuam habere}
Omnes vincitopes securam ducere vitam
^{m. serus nullum ens misera fructio diuitiarum}
Pauperius nihil est q̄ miser vsus opum
^{supple est. bono consilio vilus sup. consilio}
Nil melius sano monitu. nil pius iniquo
^{documentum imitatur iniquum}
Consilium sequitur certa ruina malum.

C **III**

Lū cōmento

¶ Dic ponit documentum q̄ nihil est melius bono cōsilio immo q̄
liber prudens debet sequi bonū cōsiliū. Etia; includitur q̄ illis qui
loquuntur deceptorie non est credendum. Quod declarat nobis per
lupum ⁊ agnum sic. Quodam enim tempore ouis quedam comitū
sit cuidam capre agriculum suum nutriendum. qui vberibus capre
conuersus cum grege caprarum siluas ⁊ pascua frequentauit. Lu-
pus autem videns hunc agnum in campo. nec audens eum inuade-
re propter hircum dixit dolose ad eum talia verba. o tu agne cur am-
bulas cum ista fetida capra matre tua dimissa transi ad matrem tu-
am que seruat tibi plena vbera. Agnus ad hoc sapienter respondit.
O lupo non sum meisus. sed domino alteri subiectus sum qui me
precepit ire cum grege caprino. cuius preceptis parere teneor. Ne-
lius enim mihi est q̄ nutriar lacte caprino q̄ habeam lac matris
mee ⁊ mergar finaliter in ore tuo. ¶ Includitur ergo q̄ quilibet sapi-
ens debet vti sano cōsilio ⁊ fugere insanum ⁊ cetera.

roboraui supple venaticum velocitate. mordacitate. iuuentute

Armauit natura canem pede dente iuuenta
agilis atrox roboratus

Hinc leuis. hinc mordax. fortis ⁊ indefuit
ranta dona capit senectus fortitudine

Tot bona furatur senium nam roboze priuat
supple canis maxillas velocitate

Corpus dente genas. ⁊ leuitate pedes
canis senex capit maxillas exilit debiles

Hic leporem prendit. fauces lepus erit inermes.
debilem sui corrigit senectas

Elumbem domini corripit ira canem
dat loquelam canem exaltauit scz iuuentutis.

Reddit verba canis. dum me pia protulit etas
valuit euolare fera meam voluntatem.

Nulla meum potuit fallere preda pedem
protegit pigriciam senectutis. magnus honor.

Defendit culpam senij laus ampla iuente
pro antiquo scz debilitate. operationes. iuuentutis

Pro sene (qui cecidit) facta priora vigent
nulla delectatio. perseverat. utilitas. dilectionem.

Nullus amor durat. nisi fructus seruat amorem.
sup. homo. id est tante dilectionis. comoda. ostendit.

Quilibet est tanti. munera quanta fecit
in cōspectu dñi. sup. canis. sup. spolia portauit. id est antiquus

Magnus eram dum magna dedi. iam marcidus annis.

Liber Esopi

no capendo. preterito. recordatio supple exhibiti

Valeo. de veteri mentio nulla boni est

approbas. sup. tpe iuuentutis. supple tempore senis id est superbum

Si laudas quod eram quod sum culpae proteruum est

id est tibi vitium expellere vitium supple est

Si iuuenem recipis. pelleret turpe senem

lamentabiliter famulari famulatur homini ingrato.

Se misere seruire sciat. sui seruit iniquo

misereri famulis prauus

Parcere subiectis nescit iniquus homo

¶ Dic ponit documentum q homo necessarius qui seruire alteri de
beat caueat ne seruiat misero z ingrato. qz seruientibz ingratis sepe
frustrat spes mercedis. Lōcludit etiā q qlibet tpe iuuentutis debet
se exercere in bonis opibz. vt tandē illa proueniat ad augmentum re
munerationis. Quod declaratur fabulose sic. Quodā em tpe erat q
dam canis multū habilis ad venandum quare dilectus fuit a domi
no suo. sed successu tps cōgūt illū canē adueniēte senio illa venatio
nis habilitate puari. tamen cōgūt vno tpe q iste canis senex curretz
post lepore que tandem capiebat. sed lepus a dentibz canis euasit. qz
canis iam pze senio edētarus lepore illū tenere nō potuit. qd videns
dn̄s multis verbis canē trucidauit. Lams vero turbatus dixit. o
dn̄e cū eram iuuenis nulla p̄da potuit me euolare dentibz. sed iam
senio obstante nō valeo tam fortiter p̄das capere. quare bona facta
tempore iuuentutis debēt intercedere pro me antiquo vt habeas me
excusatum. Sed prochdolor q̄dū potui vtiliter vobis seruiū z nūc
vobis diligebat. sed nūc ex quo vobis deficiētibz vobis p̄ficere nō qō
votā vestrā a me auertistis dilectōem. Et iste est modus hodierni tē
poris q̄dū homines ab alijs cōsequūtur lucrū z vtilitatem taz diu
eos beniuole tractant. sed lucro cessante repesāt amor z dilectio. Et
ergo bene dicit canis. Magnus eram cum magna dedi sed iam vi
lis est antiquitas mea. nulla mentio habetur de bonis preteritis qd
tamen est contra veram iusticiam. ¶ Lōcluditur ergo q ille male ser
uit qui seruit homini malicioso z ingrato.

nemus. sonum facit talia aialia. terra aauatica stant

Silua sonat. fugiunt lepores. palus obuiat. herent

tardatio circumspiciunt pauent

Sit mora respiciunt. ante retroqz timent

in animo timoris concordati

Dum librant in mente metus. se mergere pacti

quando. timent aquas subrus ire. cernunt

Lum metuunt. rana stagna subire vident

Rū cōmento

leporum dicitur spem habere licetum est ^{formidinis}
Unus ait sperare licet non sola timoris

^{collectio} ^{inutili}
Turba sumus vano rana timore placet
bonam decens habere ^{parum principium salustionis.}

Spem decet amplecti spes est via prima salutis
multotiens timere ^{non timenda timor.}

Sepe facit metui non metuenda metus
scz nostri ^{velocitas cordis stulticia leporis}

Corporis est leuitas et mentis inertia nobis
leuitas ^{occasionem porrat inertia timorem.}

Ista fuge causam suggerit illa metum
timorem habeat ^{metuit grauedine anxietatis.}

Sic timeat quicumque timet ne mole timoris
deficiat ^{intolerabilis recedente pauor}

Spe careat grauis est (spe fugiente) timor
spem habeat ^{timuit qui deberent mori in vita permanente}

Speret qui metuit morituros viuere vidi
sup bona ducte sup vidi ^{recedente obire}

Spe duce victuros spe fugiente mori

¶ Sic auctor ponit documentum qd nihil melius est bona spe. Istud nobis declaratur fabulose per lepores. Quodam enim tpe vento multum in petuose flante arbores cuiusdam nemoris p flatum venti magni sonum fecerunt. vñ lepores istius silue territi ceperunt fugere. et sic fugiendo venerunt ad quendam paludem quam pertransire non poterant. ipsi vero sic stantes viderunt ranas in palude se submergere. quare ipsi ducti erant ad maiorem terrorem dubitantes an vellent se submergere sicut rane. Ipsis vero sic dubitantibus dixit vnus eorum. vere nos non sumus soli qui vano timore timeant. quia videmus qd pro timore inutili ranae iste submergerunt se. quasi diceret vane timeamus. cōsolemur ergo et habeamus spem bonam. nam spes est firma via salutis. leues enim sumus ad currendum viam asperam. licet graues sumus mente. Concluditur ergo qd nullus debet ita timere qd careat bona spe. Et dicit auctor: homines morituri habentes bonam spem de vita sepe diutius viuunt et contra aliqui victuri p longa rpa desperantes de vita citius sepe moriuntur. nihil ergo est melius bona spe. et nil peius desperatione. **¶** Rationaliter omnis homo patrie leges et consuetudines libenter scire debet. qz vanum est loca mutare. qz vbi cumqz fueris aut ad quocumqz loca fugeris semper inuenies tuum superiorem.

^{caele animal} ^{agnellum committit caule ouium}
¶ Prae cibum querens hedum commendat ouili

Liber Esopi.

hedum capre firma ^{custodit. caula clausura}
Hunc illi solida seruat ouile fera
 hedum sapiens capra ^{suasione preauisat}
Fatum cauta parens monitu premunis amico
 maneat intus ^{nocumenta vagabundus}
Ut lateat. nec sit in sua damna vagus
 hedus abscondit se ^{tangit ianuas balatu.}
Diclatet. ecce lupus mouet ostia voce capellam
 dicit ^{aper. antur ianue pessulata}
Exprimat. ut pateant ostia clausa petir
 maneat foris ^{agnellus dicit falsa voce}
Sta procul hedus ait. caprisas gutture falso
 indebite ^{lupum foras.}
Lum male caprisas te procul esse volo
 gentrix ^{falso figurat modus}
Quia mea sis mater mentitur imago loquendi
 foramen ^{per qua cerno ostendit}
Rimula (qua video) te docet esse lupum
 impressa ^{filiorum mentis instructio}
Insira natozum cordi doctrina parentum
 facit ^{honorum. supple doctrina parentum}
Sepe parit fructum. spreta nocere solet

¶ Hic ponit documentu. qd pueri obediētes parentibz sepe consequuntur comodū & bonorē de hoc. Et p oppositū pueri sēnētes pcepta parentū sepe cōsequuntur damna & vitia. Cū allegorice dicitur Audiet hic vtericū patrē qui spernit amicū. Istud declaratur fabulose sic. Quod em tpe dum capra quēdā ad pascua iret reliquit paruulū hedum in domo. cui pcepit domū obsecratā custodire ne q̄s intraret donec ipsa rediret. Dum autē ista ad hedum capra dixisset. lupus secrete astutit ante fores audiens quid mater pcepit filio suo. sed capra obeunte lupus dolose venit & pulsat ante ostiū incipiēs loqui voce caprina. ut cum paruulus maternam vocē audiret subito clausas ianuas apiret sed hedus p rimulam conspiciens & lupum vidēs sic ait. vocem quā maternam audio. sed nec caput nec pedes eius video. immo imago quā per rimulam video docet te esse lupum quare ad me non intrabis. ¶ Excludit ergo qd pueri suis parentibus obediētes prudētē agūt. sed nō obediētes sepius malo claudūtur sine. Et tiam possēt moraliter concludi qd obediētes deo vitā & ceterā consequuntur. sed qui diabolo obediunt damnantur.

tale aial. agno. astante dicit magnum
Erus ouis presente lupo sic intonat. amplum

Cū cōmento

Alius frumenti tenentis solvere restitue ceruo

Vas tritici debes reddere. redde mihi

^{precipit hoc animal obedit ouis} ^{scilicet lupi}

Sic iubet esse lupus. paret ista timore iubentis

^{quia termino statuto punitur. sup. solvere}

Flames die fixo debita spondet ouis

^{prolongatur agnellum. infestat promisso}

Fit mora. ceruus ouem verat de federe ceruo

^{ait agnus non obligant pacta id est pre timore}

Instat ouis. non stant federa facta metu

^{sup. oue oportuit. precipiente omnia promittere}

De decuit cogentelupo quecungq; fateri

^{sup. oue oportuit. dolum. renouere simili dolo}

De decuit fraudem pellere fraude pari

^{anxietas in presentia adest vota anxietatis}

Lum timor in promptu residet. promissa timorus

^{non tenent metus tenent.}

Arant. nil fidei verba timoris habent

Hic au. po. aliā fabulā cuius documentū est. q. pmissioes facte ppter metū corpis nō obligāt. pmitterent. Et cōcludit etiā q. homo cum fraude potest se etiā defendere cōtra malos et fraudulētos. Itē declaratur nobis sic. Quodā em̄ tpe ceruus impetebat ouē lupo p̄ntē dicens q. sibi vas tritici deberet. q. ceruus requisit ouē vt sibi satisfacere. et lupus hoc audies p̄cepit ouē vt satisfacere. qd audies ouis cū magno timore rēdit q. si libēter facere veller. et assignat^r termin^o solutōis termino aut solutōis adueniēte accessit ceruus ad ouē exigens qd sibi pmissum fuerat. ouis autē respōdit se nihil ceruo debere dices. et si tritici tibi solvere. pmiserim. nō tamē solua. q. soluz est timore p̄ntis lupi pmissi. si em̄ lupus nō affuisset nihil tibi pmisisset. quare nihil tibi dabo. Et cōcluditur ergo q. promissiones timore mortis facte non obligant promittentem ad satisfaciendum.

^{rustici longe alitum nutritat serpentem}

Ustica mensa diu nutritum fouerat anguem

^{id est hominis serpens diligere pietatem}

Humanam potuit anguis amare manum

^{pietas magna rustici variatur id est in ingratitude}

Gratia longa viri subitam mutatur in iram

^{serpentis mutat scilicet securi.}

Ira per anguineum dirigit arma caput

^{lesionis scilicet rusticus. paup efficitur. i. per vulnus. depauperatum}

Vulneris actor eget. se vulnere credit egenum

Liber Esopi

^{Serpenti} ^{rogat} ^{serpens} ^{dicit}
Angui pro venia supplicat. anguis ait

^{rusticus} ^{tam magna} ^{asctia}
Non ero securus. cum sit tibi tanta securis

^{pellis istas} ^{recordatur} ^{scissuras} ^{cuti}
Dum cutis hec memorat vulnera facta sibi

^{supple} ^{anguem} ^{iterum}
Qui me lesit item ledet si ledere posset

^{utile est} ^{perfidus} ^{nō adhibere} ^{fiduciam}
Expedi infido non iterare fidem

^{peniteat} ^{delicti} ^{peccatum} ^{indulget}
Sed si te pigeat sceleris. scelus omne remitto

^{pro quia} ^{stetis} ^{remissionē} ^{id ē} ^{contritōe} ^{mentis} ^{promeretur}
Nam gemitus veniam vulnere cordis emit

^{lesit} ^{ledere} ^{alia} ^{vice}
Qui primo nocuit vult posse nocere secundo

^{miscuit} ^{perfidus} ^{dulcia} ^{acomita} ^{estimo}
Que dedit infidus mella venena puto

¶ Dic au. po. aliā fabulā cuius documentū est q̄ hō semel inuērus in dolo sp̄ habet suspect⁹. q̄: fm̄ iura Qui semel ē mal⁹ sp̄ p̄sumit malus in eodē ḡnē mali. vt p̄z de re. iu. li. vi. Includit etiāz q̄ forefcōz ex contritōe veniā petēs debet merito veniā p̄seq. Istud declarat fabu/lose p̄ rusticū z anguē. Quodā em̄ tpe rustic⁹ i domo sua serpentē nu/riuit. q̄p̄ter anguis merito tenebat diligere illū. q̄z ab eo suū rece/ pit nutrimentū. nec sciuit q̄ rustic⁹ ei nutrimentū ad malū finē m̄mi/ strabat. Successu hō t̄pis rustic⁹ iratus intrēdebat exeq̄ finē sui mali anguē securi percussit z vulnerauit eū. postmodū p̄rigit rustic⁹ depa/ perari. depaupatus ergo rustic⁹ cogitauit sibi paupertatē accidisse eo q̄ anguē percussisset. quare rustic⁹ rogauit anguē vt sibi ignosceret. Ang/ uis at̄ r̄ridit rustico dicens. ex hoc q̄ volebas me interficere tibi nō cre/ dam amplius. etiā nō sum secur⁹ cū in manu tua tantā habeas secu/ rim. nā ex quo me semel lesisti timeo itez a te ledi. tamē q̄z penitet te delicti. ideo forefactū tibi dimitto. q̄z gemitus z cordis cōtritio veni/ am promerēt. ¶ Cōcludit hic etiā q̄ dulcia z delectabilia p̄pter malū finē alicui exhibita nō sunt veradulcia. sed potius venena

^{culex pūgit.} ^{supple} ^{hominem} ^{percutere.}
Musca premit caluum. caluus vult ledere muscam.

^{percutiat} ^{seipm} ^{musca}
Ut muscam feriat leferit. illa ridet

^{sup. hō} ^{dicit} ^{id est} ^{mors} ^{propinquo}
Caluus ait. te parca iubet vicina locari

Lū cōmento

^{percutioz} ^{percutiaris} ^{mozieris.}
Si ferioz rīdes. si feriare cades
^{sanus} ^{percutius} ^{vna vice} ^{mozieris.}
Sospes ero decies ictus. semel icta peribis
^{parata sup. caluo} ^{favoz} ^{supple musce}
Est mea prompra mihi gratia. surda tibi
^{merito} ^{offendi} ^{offendat}
Jure potest levi lesoz. si ledir in illum
^{a quo parua incipit lesura}
Unde breuis cepit lesio. magna redit
¶ Hic auctor ponit aliā fabulā. cuius documentū est. q. boies debiles potentiozibz volētes nocere sepe decipiunt. Q. d. dicit etiam q. ex modica res frequēter magna les orit. Istud declarat fabulose sic Quo- dam em tpe sedit musca super caput hominis calui vt ipz morderet caluus vero sentiens muscam extendit manū suam vt muscā paret/ ret. sed seipm percussit. quod videns musca ridebat. Aut ergo caluus tu musca rīdes quonā ego percutioz. sed si tu semel percutiaris mor- mozieris. z licet ego decies percutiar sanus tamen permanebo. ¶ Alie gorice per istum caluum intelligi possunt religiosi. per muscam ho- mines seculares qui religiosos infestant z derident. sed ipsi sententia diuine iusticie contra eos lata eternaliter peribunt.
^{illo aiali. inuitante} ^{talis auis} ^{supple habere}
ulpe vocante venit speratqz cyconia cenam
^{decepit. cyconia humidis} ^{irridente}
Fallit auem liquidis vulpe iocante cibis
^{quādo lambit. sup. vulpes} ^{sorbit} ^{supple cyconia.} ^{tristitiam}
Lum bibit ista cibos. solum bibit illa dolorem
^{ista deceptio. cōtra vulpem} ^{machinatur.} ^{id est deceptions}
Hic dolor in vulpem fabricat arma doli
^{modici} ^{tempus breue} ^{cyconia dixit}
Sunt pauci mora pauca dies. auis inquit habemus
^{cibaria} ^{valent} ^{sup. tu vulpes} ^{supple ad nos}
Fercula. que sapiunt. dulcis amica veni
^{vulpes} ^{cyconia} ^{cibaria} ^{fundit}
Nec venit. hec vase vitreo bona fercula condit
^{admittit} ^{scz stricti.} ^{id est cyconiam}
Nec solam recipit formula vasis auem
^{cōmendat abos} ^{visu} ^{splendor.} ^{dapes denegat}
Laudat opes oculo vasis nitor. has negat ori
^{supple vasis} ^{duplicat} ^{scz aborum.} ^{sup. vulpis.}
Formula. sic geminat visus odorqz famem

Liber Esopi.

Sic vulpes ieiuna redit. sic fallitur audens
decipere dolo decipitur. supple vulpes

Fallere. sic te lo leditur ipsa suo
id est non vis fieri supple hominibus

Que tibi non faceres. alijs fecisse caueto
tormenta non vales sustinere

Vulnera ne facias. que nequis ipse pati

¶ Dicau. po. alia fa. cui⁹ documētū ē. q. nemo faciat alteri qd sibi nō
 veller fieri. Et itā icludif q. nemo aliu decipiet ne sili mō decipiat Hoc
 innuit nob p vulpē 2 cyconia. Quodā ei tpe vulpes iuitauit cyconia
 ad cenā doloso tū aio. 2 parauit vulpes bona 2 liqda abaria. 2 effu
 dit ea late sup mēlam. vñ cyconia rostro suo lōgo abaria illa sumere
 nō potuit. vulpes at ligua sua lingēdo sola oia abaria sumpfit. L yco
 nia at vidēs se sic delusam cogitās de vindicta volēs vulpi reddere ta
 lionē iuitauit eā post paucos dies i domū suā. 2 bona ferula pga
 uit q i vase vitreo strictū hūte orificiū erāt. Vulpes at ad cenā veies cī
 baria nec ligua nec ore attingere potuit ppter vasis artitudinē. L yco
 nia hō rostro suo lōgo i vas imūssio oia illa abaria sola comedit. Sz
 vulpes vidēs se ea q pus decepat arte delusā tristis 2 famelica rēssic

¶ Am legit arua lupus reperit caput arte superbum
p qñ pertransit inuenit scia. datum
 caput decorat magna scientia maxillis

Hoc ornat humanis ars preciosa genis

¶ Hoc lupus alterno voluit pede verba resoluens
caput utroq; vertit se sequentia. dicens
 sine loq; maxille id est sine corde

¶ Sine voce gene. o sine mente caput
obtenebrat delet mentis obtusitas decorant.

Fuscat 2 extinguit cordis caligo nitorem
id est mentis in mundo. splendor

Corporis est animi solus in orbenitor

¶ Dic auctor ponit alia fabulā cuius documētū est. q. bona natura
 lia multa pstantiora sunt foruitis cuiusmōi sunt diuitie pulcritudo
 et alia similia. Includit etiā q. bona aie sicut boni mores virtutes et
 sciētie pualet bonis corpis. vt sunt pulcritudo fortitudo sanitas. 2c.
 Istud innuit nobis p qdā caput humani capitis formaz habens.
 Quodā em tpe lupus ptransiēs campos inuenit qdā caput artifi
 cialiter factū habēs formā humani capitis. qd sub pedib; suis volue
 bat dicens. Tu quidē habes formā 2 disponē hoīs sensitiui 2 carene
 ratione. si aut rōem hoberes nō sustineres illud qd tibi facio

Cū cōmento

^{talis auis} ^{ornato. talis auis} ^{uictu}
Raculus inuento picti pauonis a mictu
^{seipm ornat} ^{sustinere spernit. scz eiusdem generio.}
Se polir et socias ferre superbit a ues
^{supple graculum esse} ^{pluma ostendit.}
Quem fore pauonem pauonis penna fatetur
^{nature. sup. graculus} ^{focus}
Pauonum generi non timet esse comes
^{fraudem percipit fieri.} ^{id est laudem}
Pauo dolum sentit. falsi pauonis honorem
^{arguit} ^{coartatam. i. ictibus} ^{graculum}
Inrepat ⁊ domitam verberere nudat a uem
^{supple graculus} ^{uicat} ^{id est magnam verecundiam}
Ruda latet. sociosq; fugit nimiumq; pudorem
^{sustinet} ^{aspero. sup. graculum rostro} ^{scz pauo}
Sustulit hunc duro vulnerat ore comes
^{exaltans se. nimium} ^{cadit} ^{in infimis}
Ascensor nimius. nimium ruit aptus in imis
^{supple ad ruinam} ^{magna}
Est locus est leuis hic. illa ruina grauis
^{magis estimat} ^{virtus naturalis. concedit.}
Qui plus posse putat sua q̄ natura ministrat
^{suam potestatem. excedens seipso. scz ad potestatem}
Posse suum superans se minus ipse minus
^{gracule aperta. virtus naturalis}
Si tibi nota satis nature meta fuisset
^{sup. in corpore pauper} ^{id est sine plumis esses}
Hec vilis nec inops nec sine veste fores
^{scz bona non placent} ^{continuis raproz}
Lui sua non sapiunt. alieni sedulus auceps
^{illud} ^{capiens. scz ille deficit}
Quod non est rapicns desinit esse quod est

¶ Dic au. ponit documentū q̄ quilibet caueat perere illa que statui suo nō cōgruūt. Et iā includit q̄ quilibet caueat se vsurpare res alienas nā quicūq; appetit iuste bona aliena sepe puatur tam illis q̄ proprijs qd̄ declarat nobis sic Quodā em̄ tpe graculus pulcrā pellē pauonis inuenit quā induebarz se in tñ exaltabit supbiendo de sua pulcritudine q̄ alioz graculoz societate spreta pauonibz se adiūxit inter q̄s cōuersabat fingens se esse pauonē. Tandē quidam pauo pāpēs eā nō esse verum pauonem sed fictum pellem pauonis sibi abstraxit de nudans ipsuz omnibus plumis proprijs. multiq; plagis impositis

liber esopi

estis pauidi societate ipm plectit. Lū āt sic erat elect⁹ nō audebat ve
nire inter alios graculos. s; solus in secreto loco latebat. Quē ali⁹ gra
culus increpauit dicens. socie mi qz perbas qd sibi nō cōgruebat. idō
magnum malū passus es. qz capies plumas pauonis ab honore pprio
priuatus es. ¶ Concluditur ergo vt prius dictum est.

tale animal imperum pro curia id est ductor
Mula capit cursum. nam n. uiam mulio cogit
vermis lesione.

Mula musca nocet verbere siue minis
quate fesso aurigam tardatis

Tur pede sopito cursum tempusq; moraris
mulam verbero trudo mula

Te premo. te pu. igo pessima curre leuis
id est dicit dicit id est apparere

Mula refert. quia magna tonas v' magna videri
sue mine opera mula.

Nec tua verba nocent. nec tua facta mihi
mulam parior illa pars aurige

Nec te sustineo. sed eum quem sustinet agis
supple aurigam. retinet deorsum percutit.

Qui mea frena tenet. qui mea terga ferit
id est pauens. robusto

Audet in audacem timidus fortisq; minatur
infirmus quando cernit

Debilis audendi dum videt esse locum

¶ Dic pnnit documentū. q; hoies naturaliter timidi videtes alio:ū
miseriam nocendo sepe sunt peiores his q; qui ex natura sunt auda
ces. Nō declaratur nobis sic. Quodam em tempore mula trabens
curru; pautiebatur duris verberib; ab auriga. eo q; veloci motu cur
rum nō traherat. quod videns musca cepit moribus torquere mu
lam dicens. o mula curre velociter quia ego pungo te. Audiens hoc
mula respondit. o musca quia vides me castigari dicit mibi obpro
briosa verba z tamen nec verba nec facta tua nocent mihi. sed solum
auriga qui verberibus me premit. ¶ Concludit ergo q; homines tū
timidi quando vident alios disfortunatos pati miseriam magis eis no
cent q; potentes. Includitur etiam q; timidi audent inuadere auda
ces dum viderint auxilium alias non

talitatis auis iurgia tale animal loquela verat.

Musca mouens lites formicam voce fatigat
superdescriptiombus viliter musca

Se titulis ornat turpiter ipsa suis

Lum cōmento

angues infusa cauernis musce. inuestigatur. velocibus
Torpes mersa cauis. leuitas mihi queritur alis
cauerna mansionem musce
Dat tibi fossa domum. nobilis aula mihi
delicata cibaria frumenta. muscā. regal' mēsa. fouet
Delicie sint grana tue me regia nutrit
potas potum turbidum bonum vinum
Densa. bibas fecem. sed bibo dulce merum
sez terre prestat vas autem
Quod bibis a limo fugis. mihi suggerit aurum
lapides sez sedendo sedes regales
Quod bibo sapa premis. regia strata primo
loco nutrimento dormitorij dominis
Sede cibus potu thalamis cum regibus vtor
domicelle sermo maxillis
Regine teneris oscul a figo genis
nocentia attribuit tale aial damna
Non minus vrentes reddit formica sagittas
id est modicum.
Et sua non modicum spicula fellis habent
congratulos inclusa. cauernis ala
Ludo mersa cauis. nescit tua penna quietem
formice. modica. sufficiunt musce magna
Sunt mihi pauca satis. sunt tibi multa parum
formicā locidā. p̄cipit. spicula. muscam sez mensa
Deletam iubet esse cauis. te regia tristem
formice frumenta sez musce diuitie
Plus mihi grana placent. q̄ tibi regis opes
producit formice musce
Venatur mihi farra labor. tibi fercula furtum
ferula formice dulcificat sez regia cibaria
Hec mihi par mellit. topicat ille timor
pura farina vtor. musca. maculas. quecunq; tangis
Dundo farre fruor. tu sedas omnia tactu
pro quia sup. ego formica oibus tu musca
Lum nulli noceam. cui libet ipsa noces
formice non nocendi exemplum. musce. vitalis operatio
Est mea parcendi speculum. tua vita nocendi
accipio musca spolia deglutris
Sunt mea que carpo. tu nisi rapta voras.

Libertati esopi.

edas ^{es tu esca} sup. ego formica ^{deficiam}
Ut comedas viuis. comedo ne viuere cessem
 formicam ^{molestat} muscam ^{expellit}
De nihil infestat. te fugit omnis homo
 a quibus ^{accipitur. ab illo naturali instrumento}
Unde petis vitam. rapitur tua vita palato
 mellis tua ^{amaritudinem} strenue
Dulcia vina bibens. fel necis atre bibis
 interficit ^{musce} fugata ^{flatu}
Senecat illa sibi ventosa victa flabello
 necem ^{sustineris} ^{id est quasi mortua}
Aut mortem pateris. aut seminiua iaces
 vales ^{estatis} ^{perseuerare}
Si potes estiuū bono durare caloris
 omnia alia ^{es musce}
Letera si parcant non tibi parcat hyems
 iocunda ^{sup. verbo} ^{vili vilia tibus}
Dulcia pro dulci. pro turpi turpia reddi
 consuetum est. illud instrumentum ^{preparat}
Verba solent. odium lingua fidemq; parit

¶ Dicunt documentū qd ppls nō debet vniū approbare & aliū vitup
 perare ppter laudes prias. Includitur etiā qd ho debet tēpore viuere
 et nō presumptuose. Includitur etiā qd honesta allocutio honestā me
 retur responsonem. & allocutio guerta generat odiū. Istud declarat
 nobis per formicā & muscā. Quodā tēpore musca vitupauit formicā
 tam dicens se esse nobilem. formicā autē ignobilē. qz formica esset tal
 da morans in cauernis terre. ipsa autē musca eēt leuis potēs volare p
 alta. Et tū dixit qd formica viueret de granis & biberet fecem sugens
 porū suū ex limo terre. musca autē viueret de mensa regia & biberet ex
 vasis aureis. & sic in multis alijs musca vitupauit formicā. vt piz in
 textu. His auditis rōdit formica musce increpādo eā dicens. o musca
 quis sic epularis. tū nō es laude digna quis etiā te laudasti. licet il
 la qd dixisti sint vera. habes tū alijs defectus maiores. & mōdico tū
 bi p ordinē ad obiecta tua. Primo licet moror in cauernis terre. tam
 tū habeo vitā qd tū. tu licet p alta volas. cares tū tua qd tū & licz etiā
 comedis de mēsa regali. & ego de granis cāpi tū ista modica mibi suf
 ficiūt sz tua multa nō sufficiūt tibi. & sic formica ad oīa rōdebat vt piz
 in textu. ¶ Moralit p formicā pnt intelligi hoīes boni & iusti qd de la
 boribz ppijs viuūt & modico cōtētāt. Per muscā intelligūtur homi
 nes qd curias dñoz sequūtur. multa sibi accumulantes iniuste & vo
 lentes alijs pcesse dicētes se nobiliores esse & vitupantes pauperes

Lū cōmento

Quibus pauperes possunt respondere melius est modicum habere iuste q̄ magnas diuitias iniuste. Pauperes em̄ de laboribus viuūt sobrie & caste, & iusta possidēt bona, auari eiꝝ gulosi bona sua interdū iniuste acquirunt de quibus gulose viuunt

tale animali id est crimine cogitat

Esponderelupo defurti labetenetur

scz vulpem scz lupus. scz furtum. scz vulpes

Vulpes. eam vocat. hic petit. illa negat

hoc animi. l

Simeus est iudex docti non errat acumen

id est secretum. cordis portat.

Judicis. arcanum mentis in ore gerit

sup. sineus. cogitat desideras dolus

Judicium fugit. poscis quod poscere frau est

petis fiduciam. scz aliqua fidelitas

Usqꝫ fidem de re. quam negat ipsa fides

vulpes rapinas lupum consuetudo

Tu bene furta negas. te vite purior vsus

excusat discordiam temperat odium

Liberat. hanc litem par. domat. ira cadet

vnitas deceptio productrix.

Simplicitas veri fraus estqꝫ puerpera falsi

concois. opera.

Esse solent vite consona verba sue

malis operibus instructi. non valent scz peccata

Sordibus imbuti nequiunt dimittere sordes

decipere decipere desiderat

Fallere (qui didicit) fallere semper amat

¶ Dic auctor ponit documentū q̄ homines cōsueti malefacere difficilius possunt cōsuetā relinquere, quia consuetudo est altera natura vnde contingit q̄ homo consuetus malefacere vix potest bene facere Quod declaratur nobis per vulpem & lupum. Quodam em̄ tempore lupus accusabat vulpem de furto, & traxit vulpem in causam coram iudice qui erat sineus Simeus autem discretus iudex dixit ad lupum. o lupe quare vulpi furtum imponis credo q̄ vulpi iniuriā facias cum vulpes sit iusta & recta in omnibus suis factis sine dolo & fraude, quare ammiror q̄ a vulpe queris hanc rem quā vulpes tibi non abstrahit, q̄ aut vulpes sit iusta & recta ostendit suus modus viuendi honestus. Hoc aut derisione dixit, quia vulpes minime simplices sunt. ¶ Unde concluditur, q̄ qui consueti sunt mala facere difficulter possunt illa relinquere & bene facere sicut vulpes cōsueti sunt fraudulenter viuere.

Liber Esopi

^{rapina} ^{raptor} ^{tale animal. rogat}
Rea viri prodo murum mustela precatur.

^{indulgentiam} ^{misereri} ^{supple mustele}
Da veniam debes parcere parce mihi

^{mundat. scz mure} ^{ab immundicia}
Quarec hoste domus qd abest a sordefatetur

^{supple seruitium} ^{supplicat} ^{id est parce}
Esse meum pro me te rogat. ergo faue

^{ministro} ^{supple mustele} ^{opum}
Seruitio me reddetuo. mihi reddelaborum

^{muna} ^{supple salua.}
Premia pro dono sit mea vita mihi

^{sup. vir dicat laborum} ^{venia intentioni.}
Ille refert. operum debetur gratia menti

^{labori acceptu voluntas}
Non operi gratum mens bona reddit opus

^{actualiter} ^{scz in animo}
Nemo licet pro sit nisi vult prodesse meretur

^{vtalis esse} ^{inimicus. nocere}
Nam prodesse potest hostis obesse volens

^{scz viro} ^{vtalis esses} ^{insendebas}
Lum mihi prodesse mihi non prodesse volebas

^{scz murbus sup. mustela} ^{inimicus}
Hostibus ipsa meis et meus hostis eras

^{scz viro. scz mures. interficiens} ^{sup. mustele} ^{vtalis}
Non mihi monstra necans. sed eras tibi prouida soli

^{valebas. comedere.}
Sic panem poteras rodere sola meum

^{supple tu mustela} ^{sup. tue} ^{tributum}
Panc meo pinguis mihi da pinguedinis vsum

^{sup. meis} ^{reddo mortem rea} ^{inoui morians}
Dammis penso necem. digna perire peri

^{opus} ^{animit} ^{id est sola intentio}
Nil ornat factum nisi mentis sola voluntas

^{considero animi intentionem.}
Non operis factum. sed noto mentis opus.

¶ Hic auctor ponit alia fabulam. cuius documen. u est. qd nihil ornat opus aliquod quantum bona voluntas et recta intentio. Indu- ditur etia qd non semper merces tribuenda est homini benefactanti: qz aliquis interdū benefacit alicui tamen ille interdū nocere ei. Istud

Lū cōmento

declaratur fabulose sic. Quodā em̄ tpe mustela morabatur in domo cuiusdam viri omnes mures illius domus deuorās. Lōtigit aut̄ mustelam illam capī a viro illo, que capta rogabat ventā dices O bone vir parce mihi ⁊ da ventā mihi, qz tota domus tua p̄ me a muribz liberata est, faue ergo ⁊ redde mihi premia laboris mei ⁊ sit mihi vita mea pro mercede. Cui vir ait, gratiaz actōes debētur menti ⁊ nō operi, quasi diceret, bona opa debent attendi ex bona volūrate operantis. Un̄ licet quis benefecerit alteri si tamē non intēdat non meretur ex hoc, sic licet tu mihi profuisses nō tamē intēdebas, qz hostis mihi eras ⁊ etiā hostibz meis scz muribz, quos nō interfecisti causa mei s; tuūpius lucro vt scz sola meū possis rodere panē, vñ ⁊ tu impingua ta es, redde ergo tribusū de pinguedine tua, ⁊ p̄ damnis mihi illatis mortem habebis. Lōcluditur ergo qz sola bona volūtas reddit op̄ meritōrium ⁊ laudabile, ⁊ nō ip̄m opus. Allegorice per mustelam possunt intelligi hypocrite qui p̄ter humanā laudē faciūt multa genera bonoz opeꝝ, vt appareāt boni ⁊ iusti in cōspectu hominū, q̄ tandē in agone mortis cōstituti eterno igni cōdemnātur, licet tūc ex cūsent se dicētes. Nōne dñe opa bona fecimus. Dñs aut̄ rīdit eis, nescio vos, qz nō p̄ter me, sed p̄ter gloriā tp̄alerz fecistis illa

^{similari} ^{thauo. inflatur} ^{supple rane.}

Quari vult rana boni, tumet ergo, tumentū

^{ūmris} ^{define. in comparatione ad bouem}

Ratus ait cessa, pre boue tota nihil

^{tristatur magis inflatur increpat supple ranam}

Rana dolet, meliusq; tumet, premit ille tumentem

^{superare non valebis, superata, rumpit}

Vincere non poteris, victa crepare potes

^{tercia vice. sup. ranam. infestat. inflatio inflationis}

Tercius fratā vexat tumor, illa tumoris

^{rumpit. ranam. intestina} ^{essuunt}

Lopia fundit eam, viscera rupta patent

^{id est cum superiore. inferior. litigare. postponat. id est seipsum}

Lum maiore minor contendere desinat et se

^{virtutes moderet}

Consulat, vt vires temperet ipse suas

¶ Dic au. ponit aliā fabulā cuius documentū est, qz mior nō debz se compare maiori qz cōparōes sunt odiose. Lōcluditur etiā qz supbia pauperz est multū vitupanda. Istud declaratur fabulose sic. Quodā em̄ tpe rana ex palude egressa vidit magnū bouē in pascuis, cui volens ēē similis incepit sufflare dices filijs suis, inspicite me an sim eq̄ lis boni. Qui dixerūt, nequa q̄, qz resp̄ū bouis nihil es. Et tūc rana scōo magis inflauit se dicēs, qd̄ mō vobis videt. At illi dixerunt, tu

Liber Esopi.

nullo mō potes esse boui equalis. sed potius creperes q̄ medū. **Ch**
 rana irata tercio inflauit se adco q̄ crepuit per medium
 intendens. rapine sentis

Ollicius pede currit leo. spina leonem

lebit offendit. sup. leonis infra

Vulnerat. offendit in pede merſa pedem

pausa agilitas improuisa

Fit mora de cursu. leuitas improuida tardum

frequenter offenso sez quattuor

Sepe facit. leſo stat pede turba pedum

sup. leonē permittit leſio id est putredine. cōqueritur

Vix egrum sinit ire dolor. sanieq; ſaſetur

leſio. id est hōc ap̄m. offendit id est plage leſura

Vulnus idem loquitur. vulneris ipse dolor.

pro q̄ vulnerauit euentus. medelā dat. sup. misens

Lum leſit miseros fortuna. medetur eisdem

id est ergo. quare. curatorem. vulnus.

Hinc est cur medicum cura leonis habet

pro quā opilionem. inuenit

Nam leo pastorem reperit. pastorq; leonē

pro abo prebet agnum. spernit. sup. leo sez agnum

Pro dape tendit ouem. respuit ille dapem

supple leo vulnus extenso ostendit sup. pastorē

Supplicat. z plagam tenſo pede monstrat. z illi

roga. auxilii. opilio plagas lenit sp̄ntre

Drat opem. pastor vulnera soluit acu

recedit cum putredine sup. exis. leſionis

Exit cum sanie dolor hic. z causa doloris

supple leo sanantem. s. ptingendo. sup. pastoris

Hic blando medicam circuit ore manum

sanus recedit beneficij memorias retinet

Sospes abit. meritiq; notas in corde sigillat

duratōe t̄pis. obliuisci. i. bñficiū illarū. nō potest

Tempore deleri gratia firma nequit

post hoc retia incidit vrbis rome capture

Hinc leo vinda subit. romana gloria pede

sup. leonē. tenet associat. leo. bestijs feris

Hunc habet. z multis additur ille feris

mortis occasione opilionis delictum. dedit

Ecce necia causam pastoris culpa propinat

Cū cōmento

includitur i in medio aialium abus leonibus
Lauditur in medijs. et datur esca feris
 pastorē. leo. cognoscat accedit. pastorem. pastor. supple pastor
Hunc fera presentit. petit hunc. timet ille. timentā
 pastor. leo. applaudit. sup. pastor. rececit anxietas.
Huic fera blanditur. sperat. abiqz timor
 crudelitatis. sup. leo leo applaudit
Nil feritatis habens. ludit fera. cauda resultat
 leo māsuerus fit nō ostēdit. crudelem bestiam
Dum fera mansuescit se negat esse feram
 sup. pastorē. seruat reddit. cū beneficio. sibi factam
Hunc tenet. hunc lingit. pensatqz salute salutem
 permittit plag supple vulnera
Nulla sinit fieri vulnera. nulla facit
 id est romani mirantur pastorē fere
Roma stupet. parcatqz. vtro. parcatqz leoni
 sup. leo. reuertit. nemoza. reuertit. pastor. id est in domum suam
Hic redit in silvas. et redit ille domum
 beneficium obliuisci longeuitas
Non debet meritum turpis delere vetustas
 id est recepti. recordantes. homines beneficij
Accepti memores nos decet esse boni

¶ Hic auctor ponit aliā fabulā. cuius documentū est. qz tps longeu-
 uitas nō debet delere bñficiū acceptum. sed omni tpe qui benefici-
 um accipit tenetur esse memor illius Juxta dcm Seneca dicētis in li-
 bro de bñficijs. Obliuisci bñficij accepti est amicitia malignāris Istud
 declaratur nobis p quendā opilionē z leonē. Quodā ei tpe leo prē-
 de cupidus pcurrentis siluā p loca spinosa pedem suum in spinis adeo
 vulnerauit. qz vltius pcedere nō potuit. Leo hō sic vulnerat huc
 illuc circumiens remediū sui doloris q̄siuit Tandē at quendā vidit
 onūū pastorē curam sui gregis in vicino nemore agentē. hūc leo ag-
 grediēs medelā ab ipso sperās pedē sibi porrexit. Pastor autē cogni-
 ta doloris causa pedē apprehendēs spinā cū sanie extraxit Leo hō sic
 curatus grates quas natura cōcessit submisso capite z amabili sue
 cauda blanditōe medico suo dedit z sic pastorē valefaciēs recessit. sz
 acceptū bñficiū in corde suo retinuit Contigit autē postea qz iste leo
 fuit capta romanis. z idulus in qdā castello cū multis alijs feris z
 leonibus. in quod z malefactores a feris deuorandi intrudebantur.
 Porro contigit qz idem pastor. coram rege super quodam crimine ac-
 cūsaretur. qui iudicio regis in locum damnatorum missus est a leo-
 nibus deuorandus. Leo autē medicum suum cognoscens digno quo

liber esopi

potuit veneratur obsequio aliosq; leones in ipm. sentire volentes coercu/
 it z sic pastorē illū a dētrīb; leonū z feraz descendit. Qd vidētes roma
 ni mirabant valde. vñ āmiratōe z pietate cōmori ambos. scz leonē et
 pastorē dimiserūt. quo scō leo redit ad siluā z pastor ad domū suam
 ¶ Lōcludit ergo q; sp bonū est bñfacere z bñficiā remiscī. qz mutuis
 bñficijs crescit amicitia. z mutuis maleficijs discordia crescit. ¶ Morā
 dum etiā. q; fm quosdā prius textus nō intēdit fabulā. s; verā hystoriā
 em. qz hīc nihil ponit qd includat impossibilitatē credēdi. Un̄ dicit
 quidam istā hystoriā reperiri in cronicis romanozūm

rodit pasquam aspiciat equum ars medicinalis.
 Ondit equus pratum. videt hunc leo. cura leonam
 commouet abus
 Nec mouet. vt fiat efca leonis equus

supple leo salue yroz
 Inquit equo. mi frater aue. fruor arte medendi
 socius supple equo annuit
 Et comes. z medicus sim tibi. fauet equus

percepit dolos deceptioni cum dolo obulat.
 Sentit equus fraudes. z fraudi fraude resistit
 id est in animo. cogitans. dolos dixit.

Vente prius texens retia fraudis ait
 Inquisitus optatus supple leonem presentat
 Quisitus placidusq; venis. te temporis offert
 oportunitas cogat supple equo id est spina letus

Gratia. te rogitat pes mihi sente grauis
 sup. leo. annuit. appropinquat demisso. capite. pedem

Hic fauet. instat equo. submisso vertice calcem
 incussit extinguit id est vitam.

Imprimis. z sopit membra leonis equus
 recessit illa extrasis potest redire.

Vix fugit ille sopor. vix audeat vita reuerti
 supple sua erigens suscipit. i. equus recessit

Vix leo colla mouens respicit. hostis abest
 inculpat. sup. iuste pro fraude supple condignam

Sic leo sedamnat. patior. pro crimine penam
 pro quia. finxi. modum amicitie inimicus

Nam gessi speciem pacis. et hostis eram
 tu homo confitearis
 Quod non es non esse velis. quod es esse fateris
 sup. aliquis scz scdm veritatem non fatetur
 Est male quod non est. qui negat esse quod est

E I

Cum cōmento

¶ Dic ponit aliā fabulā cuius documentū ē. qd nullus debet se fingere
 talē qualis nō ē nec sibi d; se negare talē q̄lis ē Includit etiā qd bñ lo-
 quēs z malū intēdēs sepe suffert malū qd intēdēbat Istud ostēditur
 nobis p̄ leonē z equū. Quodaz em̄ tpe stetit equus in pascuis z ecce
 leo pede captivus ex improviso supvenit quē vt vidit equus graui
 metu perplexus est. z ait intra se. Angustie mihi vndiqz. quo fugien-
 dum sit ignoro. leonē em̄ resistere tutū non est. tergum etiā p̄bere vi-
 tium est. Sed cogitās leonē eē piū z m̄ misericordē simulato languore
 hūmire cepit claudicās in posteriori pede. qd vt vidit leo equū acces-
 sit z medicū se fingit. Qd audies equū leonē se diu inq̄siuisse dixit. et
 iā oportuno tpe aduenisse. dextrū sibi ostendēs pedē posteriorē in q̄
 spinā se habere dixit. Leone at̄ appropinquāre vt doloris cām indre-
 ret elevato pede cōcussit frontē eius calce sigillādo adeo qd ad terrā
 seminivus cecidit z leone sic prostrato equus velociter aufugit. Leo
 vero sic extinctus cum post longā morā caput suū vix exisset. z circū-
 spiciēs equū nō vidisset. ait intra se. merito hec patior. qz mentiebar
 esse amicum cū tamen inimicus essem. Laueat ergo sibi q̄sqz ne alte-
 ri ostendat verbo vel facto quod corde non intendat. nec ostendat se
 amicum cum sit inimicus ne sibi cōtingat sicut leonē cōtingit ¶ Ado-
 raliter nullus debet p̄uersis misereri. nec iniquos fouere. qz quanto
 plus fouentur tanto nociviores efficiuntur

gloriantur id est ornamentis exaltat se
Audet equus phaleris. freno sella q̄ superibit
 pro certo ornac ornamenta
Ista quidem vestit aureus arma color
 obuiat asinus platea coartat
Obstat asellus equo. vicus premit artus asellum
 id est aggrauat. pondus. i. reuac̄ sup. leonem
Verat onus. tardat natus eundo labor
 supple equo. impediunt equus prodamar
Q̄ sibi clausit iter sompes indamat asellum
 id est obuias id est tu miser asine
Occurris domino vilis aselletuo
 supple asino id est gratiam delicto superbie
Vix tibi do veniam de tanti crimine fastus
 prebenda esset sup. ego equus
Lui via danda foret libera dignus eram
 id est tacet sup. asinus se ex verecundia tacendo
Subticet ille timens. mutusqz pudore silentio
 securior non aduertit
Tutior. z surda preterit aure minas

Liber esopi

magna dignitas declinat pro qm superate presumit.
Summus honor declinat equi dum vincere temptat
 superatur intestina fracta non permittunt
Vincitur. z cursum viscera rupta negant
 supple equus ornamentis spoliatur deaurato
Priuat phaleris. freno priuatur honesto
 sup. equum. verat continuo curtus onerosus
Hunc premit assiduo redi cruenta ingo
 equo dorsum asperat leuit id est humerum
Huic tergum macies acuit. labor vlcerat armum
 sez equi. sup. asinus in derisionem grossus
Hunc videt. Inq; iocos audeat asellus iners
 o stulte splendens id est aureum capistrum
Dic sodes vbi sella nitens. vbi nobile frenum
 id est quare id est ista maclentia. recessit splendor
Eur est hec macies. cur fugit ille nitos
 ista misera pompa recessit
Eur manet hic gemitus. cur illa superbia fugit
 id est humiliat superbos status
Vindicat elatos digna ruina gradus
 id est quiescere .i. potestas. .i. dignitas. .i. pulchritudo id est annositas
Stare diu nec vis ne honor nec forma nec etas
 in orbe magis supple predicta
Sufficit in mundo plus tamen ista placent
 id est longo tempore id est pauper
Viuere diu. sed viuere miser. sociosq; minores
 sustinere. gaudium e ua miseria supple asino
Disce pati. nium dat tua vita mihi
 id est transitorijs. fidem adhibe id est potentia
Pennatis ne crede bonis. tenulla potestas
 contra pauperes iacet pauper fieri vales
In miseros armet. tu miser esse potes.

¶ Dic po. alia fabula. cuius documentum est. qd nemo debz despiciere pau-
 peres. qz fortuna potest mutari. qd em nuc est pauper pr esse diues In
 cluditur etiã qd nullus debet supbre ppter abundantia bonozu spali-
 um. breui em hora illis puari potest. Istud innuitur nobis fabulose
 per asinu z equu. Quoda em tpe quidam asinus vilis z tardus gra-
 ue portas onus in dorso obuiauit quidam equo nobili z phalerato
 ornamentis deauratis in quoda vico stricto adeo qd asinus vix pote-
 rat equo cedere. vn equu indignat cepit exprobrare asinum sic dices.
D miser asine quo audes obuiare mihi dno tuo. cu deberes mihi ce-

E II

Lū cōmento

dere. Asinus at timēs 7 verecūdos recessit. Postea autē cōtingit illū equū ad quoddā torneamentū ire. in quo dū fortiter curreret rūpe bar viscera sua quare ā plus dño suo utilis nō erat. 7 iō vendidit ip̄s quiddā carrucario ad trahendū bigas. vñ 7 equus ille iugo macerat omnē pristinū decorē amisit. Porro accidit q̄ p̄dictus asinus huic equo bigā trahēti obuiaret. quē vt vidit asin⁹ deridebat ip̄m dicens. O chare frater dic mibi ybi iā est tua pulcra sella. ybi tuum frenum deauratum. ybi mō est tua gloria qua sup̄bichas. De iure cū ista pateris. q̄ tpe prospero nimia inflatus eras superbia. quare iusta rui⁹ na vindicat viles gradus superbie 7 pompositatis

i. aialia quadrupedia bellant. i. volatilibus palma vacillat
Quadrupes pugnant. a uibus victoria nutat

mixa timore turbat id est tam aues q̄ quadrupes

Spes onerata metū vepat vtrunq̄ gregem

deserit volucres scz vespertilio

Linqvit aues que sumit auis de vespere nomen

non veretur aduersi tentoria accedere exercitus

Nec timet oppositi castra subire chori

confortat sup̄ alias fortitudo complet

Armat aues aquile virtus. 7 viribus implet

monitione timet. id est quadrupes timore.

Et monitu torpet altera turba metu

circundat volucres. pennis palma

Impletur aues plumis victoria letis

pro laude. damnum recipit. scz vespertilio

Pro titulo penam transfuga sumit auis

denudata pro pennis plagas accipit

Vellere nuda suo pro plumis vulnera sumit

id est mandatū. recipit id est nocturno tempore.

Edictumq̄ subit. vt nisi nocte volet

id est non probus incola preponit amicis inimicam.

Non bonus est ciuis qui p̄fert ciuibus hostem

id est commode nullus homo id est dñs sup̄. cōtrarijs

Utiliter seruit nemo duobus heris

¶ Dic au. po. aliā fabulā cui⁹ documētū ē. q̄ bon⁹ ciuis nō debz extra neos suis p̄ferre vicinis. q̄ sepe cōtingit hoies alienis adherētes 7 suos deserētes dāna pati 7 picula. Includit etiā q̄ valde difficile ē seruire duobz dñis cōtrarijs. infra illud euāgelij Nemo p̄t duobz dñis seruire Ihs declaraf nobis fabulose sic. qz quodā tpe aialia q̄drupes dñs 7 volatilia sup̄ dignitate sua disceptates bellū sibi mutuo. indixerit Lūq̄ aliq̄dōu bellatū eēt icepit exercitus auiū timere qd̄ vides

liber esopi

vespertilio castra aduersa petijt sua deserendo. **D**oe videns aquila
rex auium exercitum suum confortauit adeo q̄ aues tandem victori
am obtinuerunt. Bello autem sedato vespertilio de perfidia sua fuit
coram rege accusata. Unde et sententia contra eam lata est q̄ pennis
suis spoliaretur. et in perpetuū a consortio bestiarum et volatiliū se
questretur. et q̄ nunq̄ nisi nocturno tempore volaret. ¶ Allegorice
per volatilia boni angeli intelligi possunt. per bestias mali angeli.
quia boni angeli obtinuerunt victoriam in celo malis cecis. ¶ **N**o
raliter hec fabula tangit perfidos et leues homines qui vespertilioni
simulantur vtranc̄ partem sectando.

pro q̄n talis auis. sup. in arboze exercet. delectabile
Um philomena sedet. studium mouet oris amenū
sibi ipsi id est pullis placida esse

Sic sibi sic nido visa placere suo

inuadit talis auis. i. pullos pro pullis. scz philomena.

Impetit accipiter nidum. pro pignore mater

id est rogat. scz accipiter. dicit. i. q̄ preces. cantum diligo

Supplicat. alter ait. plus prece carmen amo

rogatu munere suauis placere melodia

Non precene nec precio. sed dulci flectere cantu

accipitrem accipiter suauis philomena.

De potes. ille tacet dulcius illa canit

corde suspirat quis cantat supple philomena.

Dente gemit. licet ore canat. cor eius anhelat

dulce fuit id est carmen

Luius mellifluti manat ab ore melos

crudelis dicit. accipiter. fetet id est cantus.

Impia satur auis. sordet modus ille canoris

lacerat pullos scz philomena

Et laniat natos matre vidente sua

philomena languet. mori valet

Dater obit nec obire potest. sic viuuit vt ipsam

vindictet id est mortem morte pestis

Vincat vita necem. plus nece clavis habens

philomene pulli supple suum

Cor matris patitur. plus nati corpore corpus

lacerat philomena perforat gladio insidia

Rodit auis rostro. cor fodit ense dolor

inquirit id est crimen id est dolus

Vestigat sua pena scelus. nam fraudibus viso

auium captoze. id est dolosam. linus. illaqueat scz accipitrem.

Acupe fraudosam viscus inescat auem

E in

Lum cōmento

^{id est termino finiri} ^{denotetur supple hominis}
Fine malo claudi mala vita meretur iniqui
^{sup arte. sup. homo. innocētes timet dolo decipi}
Qua capit insontes sedolet arte capi

Hic ponit documentū q̄ hoines p̄ se viuentes sepe mala morte moriuntur, 2 in plurimum talis est finis hominum qualis corū vita fuit. Qd̄ declaratur nobis per philomenam 2 accipitrē. Quodā em̄ spe philomena sedens in arboze dulciter cātauit ad cōplacendū sibi ipsi 2 pullis suis. qd̄ videns accipitrē inuasit pullos philomene. Uñ ipsa rogauit humiliter accipitrē vt pullis suis parceret. Cui accipitrē ter r̄ndit. nec prece nec p̄cio me flectere poteris sed tātūz dulci cantu. quo audito philomena dulciter cantare incepit mente t̄i dolebat. Accipitrē aut̄ nō cōtentus de cantu eius dixit. cantus tuus sordet in auribus meis. 2 mox pullos philomene lacerauit ipsa vidente. Postea auceps istum accipitrē cepit 2 sibi dignam pro delicto reddidit penā. Moraliter per philomenam intelliguntur boni viri per accipitrē vero mali 2 peruersi qui sepe bonos inuadūt ipsos tribulando. tandem venit auceps id est diabolus qui laqueis suis homines malos capit 2 secum ad eterna ducit supplicia

^{locupletat. rapina} ^{id est vitam delicatam.}

Itat preda lupum ducit lupus ocia longa

^{sz de abo} ^{odit supple verba profert.}

Facta cibo. vulpes inuidet. ista mouet

^{sup o lupe saluē} ^{id est quare} ^{id est tam longo tempore.}

Frater aue. miro cur tanto tempore mecum

^{non possum} ^{id est immemor}

Non fueris. nequeo non memor esse tui

^{sup ole lupus. dicit} ^{studeat sollicitudo} ^{rogare}

Ille refert. pro me vigilat. tua cura precari

^{id est deos} ^{non desinas} ^{id est cadat}

Flumina non cessas. ne mea vita ruat

^{deceptione} ^{preintenta ad me} ^{deceptionem}

Fraude tamen munita venis. falsumq; venenum

^{dulcedine} ^{tristitia} ^{abundantia}

Delle regis dolor est copia nostra tibi

^{elicere} ^{queris} ^{intendis.}

Exproquere paras aliquid. furtumq; minaris

^{confermit} ^{abus} ^{crapulam}

Seo mea furtiuam respuit esca gulam

^{contempta reuertitur} ^{contempta} ^{pungit} ^{tristitia} ^{fraudi.}

Spretā redit spretam stimulat dolor apta doloit

Libertopii

hecprio sequitur ouium tendit vulpes pastorem
Fraus subit ad pecorum transineat illa ducem

pastorem alloquitur amicitia dei

Hunc mouet his verbis tua gratia numinis instar

detur vulpi pro quia tradit diligentia pastori.

Sit mihi namq; lupum dat mea cura tibi

inimicum interfice securo. later. lupus spelunca

Hostem perde tuum. tuto iacet hostis in antro

pastor. venit. foues. intrat. vir. interficit gladio.

At r' fauet. antra peti. hic necat ense lupum

vulpes deuorat diuinas viget

Ista lupi consumit opes. sed floret ad horam

ipsius vulpis nocua rethe capta suspirat

Vita nocens. vulpes casse retenta gemit

damnum intuli obest vulpi inculasse lupo

Eur nocui. nocet ecce mihi nocuisse noquo

mento. mo: ior. interfectus fuit fraude

Iure cado. cuius decidit arte lupus

rapinis epalem accipit sup. ho. insubans

Viuerede rapto vitam rapit. inuidus instans

hominis noauentis supple. pria cadit

Alterius damnis in sua damna ruit

¶ Hic ponit documentū q; homines viuentes de rapinis sepe de vita tolluntur an̄ tempus. Quod nobis declaratur per lupum ⁊ vulpem. Quodam em̄ tpe fuit quidam lupus q; multas preda in suo antro cōgregauit ppter qd̄ duxit longā vitam ociosam. L' origit̄ aut̄ q; que dam vulpes famelica preda lupi saturari cupiens ad lupum caurrit sub amoris spece ipsum saluando dicens O frater mi lupo salue ego multū miroz q; i tāto tpe n̄ venisti ad me ego tāti amoris incēdio te diligo q; tui obliuisci nequeo. L' ui lupus respōdebat. o vulpes constanter confido q; tu habes curam de me ⁊ quotidie intercedis pro me ad ipsos deos. vr̄ vita longa mihi concedatur. ⁊ licet ita sit tamē dolose ad me venis cupiens aliquid habere de preda meis Vulpes ergo a lupo sic spreta cogitauit aliam fraudem per quam posset ali quid acquirere de preda lupi. quare currens ad pastore ouium vulpes dixit ei q; sciret lupū indusum in quodā antro. ⁊ pastore sic instructo accessit pastor ad antrū ⁊ lupū interfecit. quo interfecto vulpes omnia preda lupi deuorabat. L' origit̄ aut̄ postea q; ista vulpes capta fuit a venatoribus. que capta protulit hec verba. vere q; nocui lupo hec merito pastoz. ¶ Allegorice per lupum intelliguntur porcentes ⁊ diuites butius seculi. p vulpē vero intelliguntur iudi q; a lōis inuidēt et

E iij

Lū cōmento

ad aliorum damna laborant quos diabolus rapiens ad tartara ducit, et tunc recognoscunt, se male egisse

aqua fontalis equalis magna sitis
Dns nitet argento similis, sitis arida ceruum
torquet bibit fontis videt scz fontibus

Hunc rapit haurit aquas, se speculatur aquis

ceruum lenificat mitigat cornuose gloria frontis
ceruum comprimit macrum crus

Hunc premit hunc leuit tibia macra pedum

scz veltres sonat ceruus scz ceruo

Ecce canes, tonat ira canum timet ille timenti

recessus vilipensi rogat auxilium

Fit fuga culpanti cruris adorat opem

nemoris densos, dumos in dumis tento tardatur

Silue lustra subit, cornu retinente moratur

morti captum scz ceruum

Crure neci raptum cornua longa necant

vilipendere conueniens est diligere noceat inueniens

Speruere quod proficit et amare quod oblit ineptum est

proficuum est vilipendimus diligimus contrariatur

Quod prodest fugimus, et quod amamus obest

¶ Hic ponit documentū q̄ quilibz caueat vitupare q̄ sibi pficiūm est et laudare q̄ nociūm, q̄ declarat nobis fabulose sic, Quodā em̄ tpe ceruus quidā sities stabat ad fontē quendā et bibebat, qui q̄dem fons q̄ clarus erat et p̄spicius recepit quadāmō imaginē cerui, et sic ille ceruus prospexit oīs mēbra sui corpis, et añ oīs p̄spexit suū caput habēs lōga et ramosa cornua, ex quoz pulcritudine nimīū gaudebat et delectabatur, sed de cruribz macris multū doluit et ipsa nimīū vituperauit, Et d̄git aut̄ ceruus q̄ venerūt canes q̄ venabant et agitabāt illū ceruū, quos videns ceruus celeriter aufugit implorās auxiliū a suis macris cruribus q̄ prius vituperauit, et occurrit ad nemora, in quorū ramis frōdosīs cū suis cornibus detinebat, quare venatores ipm̄ insequētes apprehendebāt, Et d̄dit ergo q̄ nullus sapiēs debet vituperare q̄ sibi salubre ē nec laudare q̄ nociūm ¶ Allego n̄ce p̄ ceruū intelligimus superbū, qui plus delectat̄ in suis cornibz id ē diuitijs et honoribz, q̄ in suis macris cruribz, id ē q̄ in humilitate sp̄s et amore que faciūt hōic̄ p̄currere viā mādatorū dei, sed cum venerit homo ad extremitatē vite detinebit p̄ sua cornua et apprehēdet̄ a canibz id est a demonibz, et ad penas trahetur infernales

Liber Esopi

quando ^{seu uicem feminam} a dilecto
Um vir z vxor amant. vxorem priuat amato
 id est mors ^{mulierem. separat a dilectione mariti}
Parca vxor. nec eam priuat amore viri
 mariti ^{adherens sepulcrum. pro marito molestat}
Coniugetis amplectens tumulum pro coniuge vexat
 maxillas. ^{lachrymis. os lachrymatione}
Ungue genas. oculos fletibus. ora sono
 mulierem ^{tristitia. non potest femina a tumulo repelli}
Hanc iuuat ipse dolor. nequit hec de sede reuelli
 tempestate aeris obscuritate rogatione minationibus
Brandine seu tenebris. seu prece. siue minis
 maleficum ad mortem ^{partibus supple furem}
Ecce reum damnat iudex. crux horrida punit
 partibus ^{id est in nocte. miles quidam}
In cruce custodit tempore noctis eques
 miles situm h3. sepulcrum ^{militem mulieris sc3 resplendens}
Hic sitit. ad tumulum vocat hunc z damoz z ignis
 rogat. ^{sc3 haustum mulier miles}
Drat aque munus. hec dat. z ille bibit
 sitibundum da abus. ^{ad mulierem exatate}
Egrum nectareis sudet cor yngere verbis
 mulierem instigat ^{anxietas sc3 dñi sui custodia furis}
Hunc vocat ad primum cura timoris opus
 supple miles ^{blandas affatus insent doloroso}
Sed redit. z dulces monitus instillat amaro
 mulieris deuicta intrat. interiora. ^{sc3 mulieris ad militem}
Lordi. victa subit claustra doloris amoz
 miles timens ^{remoueri partibulum}
Vir metuens furem. sed non suspendia furis
 abherit mulierem. ^{sc3 carnali accedit}
Visit sed viduam tactus amore petit
 mulierem ^{sc3 osculando actum venereum exerceat}
Hanc ligat amplexu fructum quoq3 carpit amoris
 miles ^{maleficium partibulum}
Hic redit ad furem. sed loca fure carent
 miles tristat. hac querela ^{hec tristitia compungit mulierem}
Hic dolet hoc questu. dolor hic instigat amicam
 id est male custodito ^{sc3 dñi mei angustoz}
Non beneferuat fure timore premoz

Lū cōmento

ad aliorum damna laborant quos diabolus rapiens ad tartara dicit, et tunc recognoscunt, se male egisse

aqua fontalis equalis magna sitis
Dns nitet argento similis, sitis arida ceruum
torquet bibit fontis videt scz fontibus

Hunc rapit haurit aquas, se speculatur aquis
ceruum lenificat mitigat cornuose capitis
Hunc beat hunc mulcet ramose gloria frontis
ceruum comprimit macrum crus
Hunc premit hunc ledit tibia macra pedum
scz velres sonat ceruus scz ceruo

Ecce canes, tonat ira canum timet ille timenti
recessus vilipens rogat auxilium

Fit fuga culpatis cruris adorat opem
nemoris densos dumos in dumis tento tardatur

Silue lustra subit, cornu retinente moratur
mori captum scz ceruum

Crure neci raptum cornua longa necant
vilipendere conueniens est diligere noccat inconueniens

Speruere quod prosit et amare quod obsit ineptum est
proficuum est vilipendimus diligimus contrariatur

Quod prodest fugimus, et quod amamus obest

¶ Hic ponit documentū q̄ quilibz caueat vitupare qd̄ sibi pficuum est et laudare qd̄ nociuū, qd̄ declarat nobis fabulose sic, Quodā em̄ tpe ceruus quidā sitiēs stabat ad fontē quendā et bibebat, qui qdem fons qz datus erat et p̄spicuis recepit quadāmodō imaginē cerui, et sic ille ceruus prospexit oia mēbra sui corpis, et an̄ oia p̄spexit suū caput habēs lōga et ramosa cornua, ex quoꝝ pulcritudine nimīū gaudebat et delectabatur, sed de cruribz macris multū doluit et ipsa nimīū vituperauit, Lōrgit aut̄ ceruo q̄ venerūt canes q̄ venabant et agitabāt illū ceruū, quos videns ceruus celeriter aufugit imploꝝas auxiliū a suis macris cruribus q̄ prius vituperauit, et cucurrit ad nemora, in quoru ramis frōdosis cū suis cornibus detinebat, quare venatores ipm̄ insequētes apprehēdebāt, Lōdudif ergo q̄ nullus sapiēs debet vituperare qd̄ sibi salubre ē nec laudare qd̄ nociuū ¶ Allegorice p̄ ceruū intelligimus superbū, qui plus delectat̄ in suis cornibz id ē diuitijs et honoribz, q̄ in suis macris cruribz, id ē q̄ in humilitate spūs et amore que faciūt hoīem p̄currere viā mādator̄ dei, sed cum venerit homo ad extremitatē vitē detinebit p̄ sua cornua et apprehēdet̄ a canibz id est a demonibz, et ad penas trahetur infernales

Liber Esopi

lirigat recedere

Qui pede qui cornu pugnat abire iugo

restringit scz vitulum. scz mediante senior e astutus

Sic domat indomitum. domito boue cautus arator.

id est seniores imitatur scz vitulus

Sic veterem sequitur bos minor ille bouem

utilis fit supple senioris boui astutia

Proficit exempli merito cautela docendi.

superiori det locum iunior

Maioribus sua cedit in arte minor.

¶ Hic ponit documentū q̄ homo volens alios informare debet eis bona exempla p̄ponere. Etiam minor debet cedere maiori nec eius p̄ceptis iustis resistere. Nō declaratur fabulose sic. Quodā em̄ tpe vir quidam habuit filiū sibi rebellem. q̄ videns pater seruos suos p̄pter delicta filiū increpauit. vt filius hoc norando se emēdaret. Et hoc factiens p̄posuit eis ista dicens. q̄ erat quidam rusticus qui posuit vitulum ad aratū. qui arare remuēs adiunxit sibi antiquū bouem qui erat arare cōsuetus. p̄cipiens sibi q̄ nō multū araret ne se nimīū fatigaret. sed q̄ p̄beret bonū exemplum boui minori. vt sic bos minor rebellis p̄ bouem antiquū instrueret in arando. ¶ Allegorice p̄ filiū rebellem patri possunt intelligi peccatores nō obediētes p̄ceptis dei et per patrem intelligūtur spūales instructores scz p̄dicatores x̄bi diuini qui p̄cedere debent p̄ctōres virtuosis exemplis et doctrinis p̄ponēdo eis vitā et exempla sanctorū. vt ipsi peccatores sic exemplo virtutis attracti vitam postponant erroneam

tale animal cupida bonum

Ipra fabulem dapis anxia tendit in edem

inchoat. s. vitia mordere. supple incipit

Incipit hec limam rodere lima loqui

ignoras meam potestatem meus honor ignoras

Nescis posse meum. que sit mea gloria. nescis

mosu conturbaris. scz lima mosu

Dente meo tereris. non ego dente tuo

contero scilicet meo

In tenuem ferrum forti molo dente farinam

decidit id est fortis

Et cadit attritu dura farina meo

ex ferro facta

id est meo dente

Ferrea parcendi castigo tubera mosu

talisa entia diuido

id est entia

Aspera plano seco longa. foranda foro

In cōmento

fatuus es   mortu   impotenti
Deiras igitur q̄ dente minaris in armi
gaudeo   crucior   dolores   pati   tristans
Rideo cum ferioꝝ vulnera ferre gemis
potentem. potēs diligit   potentioꝝ. punit
Fortem fortis amat. nam fortem fortioꝝ angit
potentioꝝ   pauca. venire   debilioꝝ

Maioꝝ timeat obulus ire minoꝝ

¶ Dic auctoꝝ ponit aliā fabulam que docet q̄ homo impotens non debet se sociare forti. quia ex hoc sepe damnum incurrit. Subditur q̄ fortis sepe vincitur ab alio fortioꝝ. Istud nobis declaratur fabula Ioseph. Quodam enim tempore vipera venit ad domum fabri causa querendi cibum. et incepit rodere limam ferream quod senties lima dixit. O tu miser non potes mihi nocere sed potius dentibus tuis. quia durior sum q̄ dentes tui. Nam possum terere massam ferream in tenuem farinam possum etiam facere aspera plana et perforare per foranda quare multum stultifas te opponendo mihi. quia licet scripsit te non tamen inde doleo sed rideo. et tu poteris inde reportare vulnera. ¶ Allegorice per limam intelligitur deus omnipotens. per viperam vero stulti et peccatores. qui se diuine opponunt voluntati per sua peccata non tamen deo. sed solum sibi ipsis nocere possunt. scilicet eternam damnationem incurrentes

bellum illis animalibus illa animalia   miles
Vigilans lupus opponit oues ouiumq̄ satelles
hoc animal. hoc animal   hoc auxilio. confidit
Est canis. est veruex. hac ope fidit ouis

victoria   expectat   diffidit   exeratus
Palma diu dormit. desperat turba luporum
fingens pacem   inuadere   illud animal

Et simulans fedus ledere temptat ouem
pacem   iuramento   confirmat

Fedus utrunq̄ fides iurato numine firmat
pignora. stabilis

Et lupus et simplex obside firmat ouis
tribuit   accipit

Datq̄ lupus male sana canes. recipitq̄ luporum
filios   timuit   id est pericula. considerat

Pignora. nec metuit. nec sua damna videt
pro quando   precipit   vociferare

Dum natura iubet natos ululare lupinos
cōgregatio lupoꝝ. irascit. pacem fractam. interrogans

Turba lupina fremit. federa rupta querens

Liber Esopi.

igitur ouis defensoris indigens in sanguine moritur
 Ergo pecus tutoris egens in viscera mergit

^{defensore destituta succumbit}
 Preside nuda suo. sic tumulatur ouis

^{defensorem seruare id est optima}
 Tutorem retinere suum tutissima res est

^{pro quia defensor deest inimicus nocere}
 Nam si tutor abest. hostis obesse potest

¶ Dic auctor ponit alia fabulā. cuius documentū est. qd in tpe necessi-
 tatis tuti est habere defensores et amicum. Excludit etiā qd ciuitas vt
 oppidū sapiētes habēs cōsules cauere debēt ne illos expellant vel in
 obsides mittant. Istud nobis fabulose declarat sic. Quodam em tpe
 oues et lupi habebant inter se guerras. oues qdem pro defensoribus
 habebāt canes et uices. lupi at nō habebāt aliquos defensores. Lū
 ergo lupi desperarēt de victoria miserunt suos legatos ad ptem abū
 sam ad tractandū de pace et concordia. Dace qm sic inīta obside fir-
 mauerunt. Lupi vero ouibus suos miserunt catulos. et oues ecōtra
 suos dederunt satellites. Lū ergo catuli lupoz fm instinctū nature
 inceperunt ululare. lupi hoc audientes magno cū furore ad caulas oui-
 um accurrerūt dicentes. Jam cognouimus federa pacis statuta ayo-
 bis esse fracta. qz catuli nostri quos penes uos habetis in fortitudi-
 ne clamāt ad nos auxiliū et defensionē a nobis implorātes. quare tā-
 venimus cum furore illoz iniuriā vindicare. et sic oues omnes desti-
 tute defensione succubuerunt

^{cum quo indiget scindere}
 Uo teneatur eget nisi a usa secare securis

^{supple securim silua rogar silua annuit}
 Armet eam lucus. vir perit. illa fauet

^{siluam inuadit in domo.}
 Vir nemus impugnat. lassans in eoe securim

^{ligni vna plaga incidit}
 Arboris omne genus vna ruina trahit

^{id est silua dixit mihīpsi occasio ruine.}
 Lucus ait pereo. mihimet sum causa peridi

^{sup. lucum. secat id est manus rustica}
 De necat ex dono rustica dextra meo

^{dammificari. possis inimicum confortare}
 Unde perire queas hostem munire caucto

^{supple mediante supple hostem}
 Qui dat quo pereat. quem iunat hoste querit

¶ Dic dicit qui hostē suū nutrit et armat sibi ipi damnūz dādē infert

Cū cōmento

Itud immutar nobis fabulose sic. Quodam em̄ tpe faber quidā in sua arte peritus securim fabricauerat. sed illius usum manubrio deficiente habere nō poterat. Ille dō ope ligni indigens qōdam nemus accessit. 2 ipm̄ super sua necessitate cōsuluir Arbores aut̄ annuentes cōsiliū 2 auxiliū ipsi dederunt. cum in vtroq; abundarent Ligno rū itaq; vulgus p̄ncipatum 2 regimē nemoris albe spine cōcesserunt. cuius ergo habenda erat gratia vt faber id quod petiit obtineret. Rogata ergo domina nemoris benigne annuit. 2 precepit orno vt fabro doceretur 2 cito eū expediret. Omnis at̄ cito paruit 2 manubriū sibi concessit. faber aut̄ habito manubrio securis industriam in aliud experiri cepit qui laudem meruit. 2 in eudi obediēs fuisse cōmēdabat. Postea omne genus lignorum cepit in cedere 2 detruncare. quare tūc ardua querē graui leſa vulnere plagas suas fragino conqueritur. q̄ foca cladis respōdit. Merito hec patimur cum fabro inimico nostro cōsiliū dedimus et auxiliū.

cū illo alali. nemus   assoctē   dicit pulcra
Am canesilua lupum sociat. lupus inquit amena
 Laete splendes abundantia aboz. apparet
Pellenites in te copia facta patet
 supple lupi   impinguat. id est domini
Pro verbis dat verba canis. meditat herilis
 amicitia   supple domino. sup. canem nutrit. id est tota familia
Gratia cum domino. me cibet ipsa domus
 tempore nocturno   pronulgo. id est securam
Nocte vigil fures latraru nuncio tutam
 id est custodio eam   id est stramen   id est lectum
Seruo domum. mihi dat culmus in ede thorum
 sup. verba. profert   desidero
Hec mouet ore lupus. cupio me viuere tecum
 accipiant   etiam
Commune capiant ocia nostra cibum
 prebet   opto   habitare
Reddit verba canis. cupio te viuere mecum
 id est eadem   supple ambobus   victum
Una dabit nobis mensa manusq; cibum
 lupus annuit imitatur   id est collum   canis
Ille fauet. sequiturq; canem. gutturq; caninum.
 inspicat   interrogat. quare. ceciderunt crines
Respicit. 2 querit cur cecidere pili
 supple canis. id est vt non possum. offendere dicit
Inquit. ne valeam mori su peccare diurno

liber esopi

^{id est ligas. diurnas. porto. exigente discuro}

Vinda diurna fero. nocte iubente vagor

^{donat abundantia}

Reddit verba lupus. non est mihi copia tanti

^{serulis conditionis sed propter amorem gule.}

Ut fieri seruus ventris amore velim

^{felicitior id est oporteret ad est quod diues seruus.}

Ditior est liber

^{famulus seipsum sup. bona sup. ho possidet}

Seruus habet nec se nec sua liber habet

^{id est valde dulce id est fundat}

Libertas pre dulce bonum bona cetera condit

^{supple libertate supple lupo}

Qua nisi condita nil sapit esca mihi

^{mentis esca id est iocunditas}

Libertas animi abus est. et vera voluptas

^{sup. libertate abundans non potest}

Qua qui diues erit. ditior esse nequit

^{non volo meam voluntatem pro prauo commode}

Folo velle meum pro turpi vendere lucro

^{libertates fiat id est pauper}

Has qui vendit opes hic facit vt fit inops

^{id est pro omni amittitur}

Non bene pro toto libertas venditur auro

^{id est de celo datum excellit mundi diuitias}

Hoc celeste bonum preterit orbis opes

¶ Dic ponit aliam fabulam. cuius documentum est quod ubi est melius libertate quod ostenditur per lupum et canem. Quodam enim tempore canis et lupus obuiauerunt sibi mutuo in quadam silua. Lupus ait saluta- rans canem ait illi. Ehare frater. quare tam pulcher et iocundus es. Lupo canis. causa quare tam pulcher sum et pinguis. quia bona dicta et magna quies prestant mihi forme laudes. cum enim ningit aut pluit sub tecto manere possum die ac nocte. et somnos duco suaves et somnia leta. nullamque habeo sollicitudinem. abo enim meus se paratus est. quia dominus meus suo pane me pascit. et tota familia mihi prestat ossa. et pinguis va- sa lingo. Lupo lupus ait. Longe melior est vita tua quam mea. hinc enim non est mirandum si pellis tua tam nitida sit. O quam felix essem si talem vitam sal- tem per annum ducerem. Lupo canis. talem vitam de facili acquires. si libera colla tua seruituti subdere velles. sunt enim castra ville et vrbes que bus non parum acceptus eris. et si dominum meum non contempseris ipse cum gaudio suscipiet te. si bonos mores et obsequium cum bo-

Lū cōmento

na fide promiferis. Lūi lupus. o charissime frater verba tua me val
de oblectant & dulciter sonant in auribus meis. Dñs em̄ tuus pre om̄
nibus placet. ergo rogo te mihi ductor: eē velis ad eum & bonus & man
suetus mihi sis. Itaq; villam ad eum lupus & canis sociali cōfabula
tione iter prosequentes. Dum aut̄ aurore fulgente se mutuo aspice
rent vidit lupus collā canis denudatum. & mox ait Quid tibi vult
circulus ille in collo tuo. Lūi canis solebat in inuērite mea contu
mar esse & ferox & mordēbā tam notos q̄ lupi. Quia iteratus dñs me
us verberibus & vinculis me domuit precipiendo ne quēz preter fa
rem & lupū offenderem. His auditis a proposito suo lupus auersus ait.
Qm̄ quidē ita ē volo tibi gratiam dñi tui cum vinculis relinquere.
ego aut̄ pro nulla gratia & gloria vincula sufferre possum. Sic ergo
ad siluam canis aut̄ ad villam reuersi sunt. Moraliter hic instrui
mur q̄ magis iucundum est miseriarum esse dominum q̄ dignitarū
esse seruum. Et iucundius est pauperem in libertate viuere. q̄ diuitē
sub alieno nutu et contemptu.

accusant avari illa membra ociositatem

Accusant auidi pes & manus ocia ventris

solummodo cibaria

Omnia solus habes lucra labore cares

ses manus & pedes exhauste nutrit. pigricia. deuoras

Nos labor edomuit te fouet inertia. sorbes

sollicitudo procurat

Omnia que nostris cura laboris emit

sustinere onus intende

Disce pati famis acre iugum. vel disce labori

id est industria id est nutriat.

Ledere teq; tui cura laboris alat

subuenire. remuit id est vacuum

Sic ventri seruire negat. se venter inanem

inuenit petit auxilium tribuit

Comperit orat opem. nil dat auara manus

supple venter refumit supple manus. supple ventrem

Ille preces iterat. iterum fugit illa precantem

profundo. petit supple naturalis

In stomachi fundo torpet. ab itq; calor

clune petit arida maxillans

Victa fame natura fugit. vis arida faucem

claudit consuetum permittit nutrimentum.

Obserat. & solitum non sinit ire cibum.

liber esopi

^{cibos} ^{carba}
Vult epulas dare sera manus, sed corporis artus
 id est amissa fortitudo id est totum corpus

Per dita non reparans, machina tota perit
 nullus homo sufficiens est

Nemo sibi satis est, eget omnis amicus amico

^{tu homo} ^{hoibus} ^{mislereri} ^{tibi ipsi}
Si non vis alijs parcere parce tibi

Hic ponit documentū q̄ nullus debet habere tantā cōfidentā de seipso q̄ velit carere amicis, et hoc ostēdit nobis q̄ man⁹ et pedes et vētrem, Quadā cōm tpe cōfentio scā est inter ptes corpis, et dixerunt pedes et manus vētri et capiti, nrī grā vos viuatis et valetis, qz nos inces santer agimus ea quibz mediāte vos glām habetis, sed cedant lites qz nos ā modo laborare nolum⁹ qz ad vsum nrī puz labore in⁹igemus, sic ergo pes stetit dētus et manus iacuit ociosa, frons āt dolere cepit et ceruix artari, ipsa quoqz fames cerebri nouerca capiti grauissimē intulit quod tandē manus et pedes sentiēdo ceperūt de ventris penuria debilitari, Tūc ergo dextra mouit opus, et pedes currere ceperūt vt reuelarēt ventrē et caput, sed ob lōga ieiunia et iā oblitus ciboz, escam oblatā rennuir, et eā recipere nō potuit, tedio igit laborabant quē morbum pbificā aperitui contrarium dicit, et tunc quesierunt vndiqz subsidium, sed nullū profuit. **N**oraliter ergo nullus debet alium verare ne seipsum perimat,

^{illud aial} ^{fendo} ^{culo} ^{tribuit} ^{auriculam}
Imea de turpi queritur nate porrigit aurem
 non concipit sed in aiam audiat orationes

Vulpes nec recipit mente, sed aure preces
^{loquitur} ^{culi} ^{vituperum} ^{honorem}

Sime a sic fatur, natis vt mihi de decus ornem
 satis est supple aliqua simee modica

Sufficiat caude pars mihi parua tue

Quid prodest nimia campos insculpere cauda
 ad quid est vtile ^{pascia} id est scobate

Quod mihi prodesset est tibi pondus iners
 que ps caude vtilis esset vulpi

Ille refert nimio damnas de pondere caudam
 dicit ^{incomodas} ^{grauitate}

Est breuis, estqz leuis, hec duo damna queroz
 curta ^{non grauis} ^{incomoda}

Valo verrat humum q̄ sit tibi causa decoris
 magis volo q̄ tegat terram simee pulcritudinis,

F **G**

Lū cōmento

^{cooperiat et turpes sed cauda mea dunes}
Quam tegat immundas res bene munda nates

^{superfluum diuiti diuitem faceret pauperem}

Id nimum nimioq; magis ditaret egenum

^{illud estimas.}

Quod nimum nimio credis amore minus

¶ Dic ponit documentū q̄ illa que sunt modice reputationis diuiti-
bus bene prodesse pauperibus. Quod declaratur p̄ simēa et vul-
pen. Quodā em̄ tpe cōtigit q̄ simca vidit vulpē longā caudā habē-
tem cui dixit Miroz qd̄ tibi valeat beclōga cauda. et est res dissilis
cū tibi supfluit. ego at̄ et pueri mei sine ea nascimur. Luz ergo sit tibi
magis oneri q̄ vtilitati maxime cū te venatores insequūtur. vellem
vt dares nobis ptem illā que tibi supflua ē. qz nobis bene deseruiret
R. ^{es. etiam si adeo esset grauis cauda mea vt eam vit-}
portare possem. tamē nō eris tu inde honoratus ¶ Moraliter sic est
de diuitibus auaris. qui licet superflua habent nunq̄ tamē aliquid
impartiri volunt pauperibus.

^{quando mundinas. celer cupit molestar asinum}

Am forā festinus lucro petit. instat a sello

^{mercator asinum onere baculo percurit}

Iustitor. et pressum pondere fuste premit

^{asinus mortem cupit. morte spondente requiem}

Ille necem sperat. nec promittente quietem

^{morte peracta durare sed post mortem}

Sed nece completa. viuere pena potest

^{quia quando prelia. supple rex supple fit}

Nam cum bella facit et tympana pellis aselli

^{post hec percutitur supple pellis. percussione.}

Hinc lassatur. et hinc pulsa tonante manu

^{homini temporalis obest sibi ipsi destruere temporalia.}

Lui sua vita nocet caueat sibi rumpere vitam

^{morte bonis operibus}

Non nece sed merito iure quiescit homo

¶ Dic ponit documentum q̄ nullus ppter miseriam debet sperare
mortem. qz mors est terribilissima. qd̄ ostēditur p̄ asinū sic Quodaz
em̄ tpe cōtigit q̄ qdā negociator festinus voluit cū asino suo onusto
mundinas ingredi graueret cū cedebat asinus aut̄ plagis et itinere ses-
sus peribat morte sperans labores suos morte terminari. sed eo mor-
tuo de pelle sua facta sunt belli tympana q̄ assiduis tonationib; et vsib;
bus agitabant. et asinus qui per mortem sperabat esse securus. etiam
post mortē cedebatur vt prius ¶ Moraliter per asinū intelligitur

Liber esopi

peccatores qui aliquando mortem vocant vt plagis priuentur, sed post mortem magis vexantur in inferno.

agitatus venaticorum. fugā capte deuia nemoris

Drus voce canum ceruus fugit auia silue

dimitte prata stabulum bouum intrat

Deserit. arua tenet. claustra bouina subit

dicit silue obscura id est deuia nemoris

Bos ait. aut luci tenebras. aut auia silue

securus percurretes tardus ibi velox

Tutius intrares hinc piger. inde leuis

ad stabulum

Huc veniet custosq; bouum stabiliq; magister

id est custos et magister. ceruum vel custos vel dominus

Si duo vel tantū videt alter obis

dicit ceruo mortem pietas auferat

Lozuus ait. mihi vestra necem clementia demat

cooperite ceruum

nox

Londite me tenebris dum iubet ymbra fugam

ceruum cooperiunt

visitauit

Hunc tumulant feno. presepe reuisit arator

folijs iprodit nutrit iumenta

Frondebis et feno munit. alitq; boues

arator recedit

gaudet

Hicabit ac ceruus perida vitasse letatur

refert gratias actōes ses senior dicit

Bobus agit grates. equibus vnus ait

facile euadere. sup. custodem magister domus

Est leue vitare cecum. si venerit argus

magistrum valueris euadere tutus

Argum si poteris vincere. victor eris

id est acute videt argo pertinere sup. boues

Lentum habet oculos. cui se debere fatentur

domicilium famuli omnes possessiones

Et domus et serui totaq; iura loci

ceruum inuenit magistrum

Res tua te reperit. argum res altera cecum

ceruo dormit argo

Qui tibi dormitat scit vigilare sibi

ceruus vir intrat pabulum dicit

Hic silet argus in stabulum. bobusq; ministrat

F fij

Lum cōmento

magis macilentos
Plus equo tenues viderat esse boues
prouidet pabulis commouet iracundia
Dum munit presepe cibo. dum fulgurat ira
audax aspicere patefiunt.
Ausa videre virum cornua longa patent
iacet in stabulo dixit cenno sez ceruam

Quid latet hic. quid ait video. sentitq; latentem
euentus sez cerui. gaudens in vsum sue coquine

Et bona fortune munera letus habet
ad suum velle

Exulis est non esse suum. vigilare potenter
dormire famulorum succurrere

Stertere seruorum velle iuuare pij

¶ Sic ponit documentū q; stertere est seruorum 2 vigilare dñorum:
Qd declaratur fabulose sic. Quodam em̄ tempore ceruus venatorū
strepitu perturbatus. vt mortem euaderet villaz perijt. 2 bobus soci
atus cum eis ad presepe intrauit. L. ui bos fertur dixisse. Quid volui
sti miser ad mortem venire. silua te melius seruaret. aut leuis yngu/
la seruaret te in campo. At ille respōdet. Rogo te parce mibi 2 noli
prodere me. quia iam in crepusculo saluus abire poterō. ¶ His dictis
in secura loco se posuit. sic itaq; latitans bubulco bobus pabulantibz
ocultus remansit. hinc ille gauisus grates bobus reddidit q; fugiē/
tū locum dedissent. Tunc vnus corpore grauis 2 grādis ait illi. Sal
uum te quidem fore volumus sed cauendum est ne ab alio videaris
qui centus oculos habet ille est qui nobis dominatur. a quo si visus
fueris nihil preter vitam offerre poteris. His sic conferentibus. ecce
dominus ingreditur stabulum. 2 quia nuper per seruorum negligē
tiam viderat boues macilentos. accessit ad presepia curā bouū has
bens. dum ergo presepia diligenter exquirat cornu latitantis cerui
apprehendit. vocatisq; ad se bubulcis de ceruo inquit quādo 2 quo
modo stabulum intrauerat. At illi se nefāre dixerunt Gauisus ergo
dominus ceruuz bene custodiebat. ¶ Moraliter. vtile est fugere cuius
per pugnam saluare se non potest. prodest em̄ domino rebus suis cuius
ram prestare et diligentiam

portat diuitias suppletimoris corde.

Est iudeus opes. sed onus fert corpore maius
cōpungit iudeum sollicitudo exterius

Intus adurit eum cura. laborq; foris
deo timore iudeo dono illius terre. fauorem.
Ergo metu damni sibi munere regis amorem.

Liber esopi

acquirit dato viatore securus pergit
Firmat. vt accepto preduce tutus eat
id est regis iudeum ppinator. ducit. sup. pincerna. comouet
Regius hunc pincerna regit. cor eius adurit
auida cupido. sup. pincerna gladio homicidium
Auri dira fames. qui parat ense nephas
adest. i. intrant in pnbis. sup. pincerna
Silua patet. subeunt. iudeus in ore sequentis
confiderat. sup. et sup. iudeus. pincerna. i. no vult pedere
Loz notat iqz sequardicit et ille negat
ensen euaginans sup. homo. sup. pincerna. mortalis.
Et gladium nudans. nullus sciet inquit obito
iudeus dicit pchm istud pandet
Illerrefert. scelus hoc ista loquetur auis
id est euolat ex busto talis auis. auem digato monstrat
Proslit exdumo perdyx. hanc indice signat
sqz iudeus. id e morte mea reuelabit. sqz perdyx
Alter ait scelus hoc ista loquetur auis
statim amputat. gladio. sup. iudei. diuitias. capit in sabulo corpus.
Doz rapit ense caput. et opes metit et scobe funus
sepelit. complet. veloces in mundo arcuitus
Lelat. agit cedere annis in ore rotas
supple assas id est regis mense. ppinator appoztat
Perdices domini cenepincerna ministrat
supple pincerna id est cessat pincerna
Ridet. et a risu proditur ille suo
narrari vult pincerna narrare tabdar
Rex audire cupit. hic causam dicere differt
sup. consilij. sup. rex z pincerna rex pincerna
Fit locus. ambo sedent. hic silet illerrefert
irascitur hilari fingit leticiam face
Rex dolet. z leto mentitur gaudia vultu
consulatus id est acquiescat.
Regis consilium. consilioqz sedet
ppinatorz. i. patibuli id est dignum. sup. regis decernit
Pincernam crucis esse reum sententia prodit
patibulum delictum patibulo.
Crux meritum punit iure fauente cruci
interficiat aliquem consulat
Ut perimas quemqz nullum tibi suadeat aurum
pro quia honor up. spalem. tristis diminuit
Nam decus z vitam mesta ruina rapit

Lum cōmento

¶ Dicuntur talia fabulā, cuius documentū est q̄ nullus p̄sumat ali-
um interficere vt capiat bona sua, q̄ tales ad malū finem deueniūt;
Et hoc ostēditur nobis p̄ quendā iudeum q̄ magnū portans thesau-
rum, quoddam nemiū dum transiret, p̄pter timorem quēsiuit ductorē
quare regem accessit saluū ab ipso perendo cōductū p̄ terram suam,
Et pincernā regis ductorē suscepit, q̄ videns iudeū magnū ferre the-
saurū ip̄m interficere cogitabat, Iudeus autē attendēs nequiciā suā
dixit ei p̄cedas tu ego sequar, Pincerna at̄ rennuīt z euaginato gla-
dio dixit nullus videbit q̄ ego te interficiam, Lūi iudeus hec auis re-
uelabit larrociniū, z statim ex diuinis p̄dix̄ quedam euolauit pincer-
na p̄o nō curauit sed iudeū interfecit, z in sabulo sepeliuit, Postea
cōtingit q̄ pincerna d̄sio suo p̄dices p̄sentarēt, tūc adeo ridere cepit q̄
vix a risu se cōtinere potuit, Rex autē hoc vidēs causam sui risus ex-
p̄siuit, Pincerna vero dilationē petijt, qui postea metu z minis com-
pulsus seriem facti regi narrauit, quomodo se z iudeum interfecisset z
bona eius rapuisset, Duo audito iratus est rex z simulata frōre abi-
ens consiliū conuocauit, z factum pincerne ibi propalauit, Unde z
sententia mortis contra eum lata est quod suspēderetur, z sic in pari-
bulo digne et iuste suspensus est

^{sup. diues id est miles habitant sup. miles. sup. genit.}

Ius eques sub rege vigent, hec p̄elia regis.

^{sup. cuius, disponit diuitias, miles cuius}

Hic dispensat opes, hic vir z ille senex

^{odiose cōmota buccas incensa.}

Inuide perflata genas ignita dolorum

^{sup. militem ledit id est p̄pter honorem}

Flammis fax inuenem mordet amore senis

^{falsas mentiar querimonias}

Regis in aure truces fingit de ciue querelas

^{sup. cuius id est dispensator dissipator sup. cuius.}

Est tibi non pastor, sed lupus iste senex

^{diuitem faciunt augetur sua substātia, i. furtiua rebus.}

Ditant furta senem, crescit sua copia furtis

^{de thesauro pecunia, absata}

Est sua de censu gasa recisa tuo

^{confirmabo i. mea dicta sup. pp̄ria conficere}

Firmabo mea verba manu sua furta fateri

^{sup. ciuem cōpellā, duello iudicante, verax.}

Hunc faciam, bello iudice verus ero

^{sup. verba turbant p̄posito, ciuem id est fragilis, senectus.}

Ista mouent obiecta senem plus fragilis etas

Liber Esopi.

sup. ciuem turbat id est infamia reputatus
Hunc mouet. z senij crimine visus hebet
fauent antiqui. dueller.
Parcunt iura seni. q. pro sene pugnat amicus
supple cui dilectio premij supple ad duellandum pro ipso
Lui nullius amor fenoris arma probat.
querit id est ppugnatozem non inuenitur. supple pro sene
Vendicat pugilem. sed abest qui pugnet amicus
pro quia. recedit necessitate ficta dilectio
Nam refugit viso turbine falsus amor
pro quando sonat falsos
Dum fortuna tonat fugitiuos monstrat amicos
diligat id est sola necessitas instruat
Et quis amat quis non sola procella docet
conuiuia protrahit id est pugnam.
Lena trahit ciuem differt nox vna duellum
comouet. hoies discumbentes. querimonia
Sollicitat meusam iusta querela senis
muneribus fecit sed verbo
Quod meritis emi multos mihi fecit amicos
longi. tempus sup. amicos peruertit modicum temporis
Longa dies. cunctos. abstrahit hora breuis
ex tantis amicis non fuit
De tot amicorum populo non restitit vnus
sup. opem exhibuit supple hominib. reddis auxilium
Quamq. dedi multis nemo repensat opem
putabam. q. te. fungi conuenit
Rebar pace frui. mea paci congruit etas
destruxit id est lacens inuidia.
Sed mea turbauit gaudia liuor edax
id est inimico victoriam dederunt. supple ego.
Hosti multa meo palmam pepigere. tepesco
supple miles id est fortitudine miles
Ille calet. carco viribus. ille vigeat
contractus supple miles
Arma parum noui. se totum prebuit armis
supple cui debilis fortis. supple militi
Est mihi visus hebes. visus acutus ei.
nihil promittat auxilium recti ratio
Nil mihi spondet opem nisi iuste gratis cause

Lū cōmento

debili conuenit defensore id est causa iusta.
De fragili queritur p̄chide causa potens
id est defectum pauet id est animi
Corporis eclipsim timet alti copia cordis
pro quia debili diffidit sup. militis sup. armata
Nam fragili peccat mens animosa manu
id est falsa splendide diffamia
Si turpis nitide mendax infamia uite
ingent splendisse prodest
Infigit maculas. quid nituisse iuuat
id est diffidit. tristatur. cuius cōsolatur rusticus
Desperat lugetq; senex. hunc lenit arator
sup. arator. cuius arat. id est annale p̄cium. accipiens
Qui senis arua colit. annua lucra ferens
sup. aratorē. mouet misericōdia. accipe. id est pugnam
Destimulat picras pro te proferre duellum
aratori supple manus. sup. ad duellandum.
Est mihi pro domino dextra parata meo
aducent. sup. commens. id est pugne
Eccedies oritur. locus est tempusq; duelli
scz miles et arator id est in animo id est partes.
Stant pugiles. ineunt mente manuq; simul
militi dedecus dueller. talis homo
Est equiti feridum q; sterq; pugnet arator
estimat. sup. a milite nisi.
Seq; putat victum. ni cito vincat eum
fortitudo. nō manēs. sup. mali
Nil de se retinet virtus oblita futuri
sup. manus. violentas expendit virtutes
Dextera corporeas prodiga fundit opes
verbera. sup. miles. miles emittit
Ictus ipse suos steriles expendit in usus
percutiens rusticū. scz plus ledit
Et feriens hostem se magis hoste ferit
fortitudinis occultat rusticus
Seo proprie virtutis opes abscondit arator
donec oportunitas tribuat tempus
Dum locus expense detur et hora sue
decipit scz dūpeo repellit verbera
Aur motu fallit. aur armis temperat ictus

Liber Esopi.

^{sup. arator} ^{audax fit. sup. manus} ^{considerat}
Et metuens audet. dextra locumq; notat
^{sup. rusticus} ^{eugilat} ^{intendit} ^{verbera}
Dormitans vigilat. et cessans cogitat ictus
^{augmentat} ^{verbera} ^{faciei}
Producit minas frontis vtrumq; iubar
^{pausa. id est astucie. causa} ^{metus.}
Hec mora non artis ratio. sed causa timoris
^{id est estimatur} ^{vtens} ^{apparet} ^{fatuus}
Creditor arte fruens esse videtur iners
^{id est letatur. miles} ^{sup. crasse. estimas} ^{id est a facie sua}
Baudet eques vicisse putans. spernitq; bubulcum
^{sup. miles} ^{abstergit} ^{id est a facie sua}
Sudoremq; suum tergit ab ore suo
^{ardationem} ^{militem. percutit} ^{arator}
Ecce moram nescit equitem ferit ipse bubulcus
^{in illam brachij pte. baculus bubulci. percutit}
In cubiti nodum rustica claua ferit
^{percutio} ^{scz cubiti} ^{tollit}
Huius plaga loci totius corporis aufert
^{virtutem} ^{fugit. miles} ^{sup. ad terram} ^{quiescit}
Robur. cedit eques. sedetq; cadente sedet
^{supple ipsius rustici. desit. sup. rusticus} ^{atredie} ^{sup. militem}
O bona simplicitas. sedet ipse. notatq; sedentem
^{supple ad pugnam} ^{miles} ^{supple rusticus}
Et nisi surgat eques. surgere velle negat
^{sup. tu miles. rusticus. dicit rustico. sup. dicit} ^{non volo}
Surge bubulcus ait. cui miles surgere nolo
^{scz rusticus. sap. tu miles. rusticum} ^{licitum est}
Alter ait. sedeas. meq; sedere licet
^{id est pplis} ^{mirat} ^{scz regis pns est} ^{militi} ^{sedenti}
Turba stupet. prefectus adest. equitq; moranti
^{inbet} ^{duellet} ^{deuictus} ^{recedat}
Imperat vt pugnet. aut superatus eat
^{miles} ^{dicit} ^{suprauit} ^{rusticus}
Tardat eques. prefectus ait. te vicit arator
^{id est duellu} ^{cesat} ^{intimatur. euentus} ^{duelli}
Pugna cadit. regi panditur ordo rei
^{dicit} ^{inchoatum. prosequaris} ^{pugnam.}
Rex ait inceptum soluas perfecte duellum

Lū cōmento

s' est sup. atone. fateat. sup. miles rusticus
Dedecus explanet ille vel ille suum
 duellum. remapitur quiescit. sicut.
Pugna redit. milesq; sedet velur ante sedebat
 sup. tu miles. rusticus dicit. sup. surgere dicit
Surge bubulcus ait. non volo miles ait
 arator dicit non vis rennuam
Cultor ait. si stare negas. me stare negabo
 scz pugnare intēdas pugnare paratus. sup. ego rusticus
Surgere si temptes. surgere promptus ero
 scz miles 2 rusticus imdet turba prefectus rustico.
Ambo sedent. ridet populus. presesq; bubulco
 precipit duelles cede recedit
Intonat. aut pugnes. aut fuge. tempus abis
 arator dicit sup. miles. scz ad pugnam
Cultor ait. surgat. cadet si surgere vellet
 verbera pfectus est verbera miles
Percute preses ait. percute surget eques
 rusticum milite devicti ascendere titulum
Te decet aut illum victi sibi ponere nomen
 sup. rustico nō ascribam. titulu rusticus
Hoc mihi non ponam nomen arator ait
 sup. ego rustic' sup. tu miles dedecus percute
Surgo. surge miser. nam turpe ferire sedentem
 sup. rustico. sup. milite. dedecus interire
Est mihi. sicq; tibi turpe sedendo mori
 dicit sup. metuentem. pungit miles. scz rusticam
Sic ait. 2 timidum stimulat. rogat ille furem
 sup. militi sup. arator rogo id ē vincēs. recede
Parce mihi victo. supplico victor abi
 prosa renouat. ciuitis. scz ciuē sup. ciuis. id est successor. bonorum.
Leta nouat fortuna senem senis vnicus heres
 inscribitur meritas acquirit rusticus diuitias
Scribitur. 2 dignas intrat arator opes
 insticia vincat robora. malus cūentus ostendit sup. fideles
Ius superat vires. fors aspera monstrat amicos
 prodest id ē q; odiū amicitia. dolo fiducia
Plus confert odio gratia fraude fides
 id ē i fine. sp. libri id ē duob; lib; intēdit quilibet
Fine sui gemino versu quod continet omnis

Libertati

moralizat. exponit interitus. continet

Fabula declarat. datque quod intus habet

¶ Die penitur vna hystoria. cuius documentū est q̄ iusticia semper superat iniusticiam. Et tiam applicatur q̄ necessitatis tempore vera dilectio approbatur. 7 q̄ amicitia preualet odio 7 fides fraudi. Et hoc ostenditur nobis per duos famulantes vni regi sc̄ per ciuē antiquū et militem iuuenem. Unde isti duo diu seruiuerunt regi. 7 miles cepit inuidere ciuī eo q̄ multam haberet copiam rerum temporalium. Quare accessit regem dicens. Iste ciuis nō est vobis pastor immo lupus q̄ multū ditatus est p̄ bonavestra que furtive abstraxit. Et q̄ v̄ba mea vera sint probabo corpore meo si negare velit. Unde euocavit ciuē in duellū. sed cum multa essent ciuī obstacula vnū maius fuit sc̄ debilis senectus. Et ergo rex concessit ipsi si amicum aliquem haberet qui sine premio duellum pro ipso inire vellet ipsum adduceret. quare ciuis multos probauit amicos. sed nullum inuenire potuit qui pro ipso duellaret. Tandem magnum parauit cōuuiuium omnibus amicis suis narrando eis iniuriam sibi illatam. sed nullus miseratus est eius. Unde dixit. Quondam multos habui amicos quos muneribus mihi procurauit. nunc autem nullus recompenfat. putabam em̄ pacifice viuere. sed inuidia turbauit me. 7 quod magis doleo multi spondent victoriā aduersario meo. q̄ ipse fortis est 7 armatus. ego aut̄ non. 7 nihil pro me est nisi causa mea iusta. Tunc arator compatiens domino suo dixit. Ego assumam duellū pro te. Quod audiens ciuis gaudius est valde. 7 tunc assignatus est dies duelli. Die autem deputato conuenerunt Miles autem in seipso confidēs putabat primo icu interficere aratorem. ipsumq̄ clipeo se defendentem fortiter inuasit icus suos inutiliter expendendo. Aratorem autem vires suos occultantem circumstans populus delectum putabant. 7 q̄ timoris causa se non defendisset. sed non fuit ita. Quare miles se viciisse putans abstergebat sudorem a facie sua. Arator vero cōsiderans militem fatigatum claua sua percussit cum ad nodum cubiti sui. vnde 7 miles in terram cecidit. Quod videns arator dixit militi. surge o miles. Qui miles. surgere nequeo. Qui arator. si tu sedere 7 etiam sedere volo. Tunc prefectus precepit militi q̄ surgeret et pugnaret. sin autem se victum daret. Milite vero surgere nolente prefectus euenturus duelli regi intimauit. quo mandante duellum prosequi prefectus iterum iussit eos duellare. Tunc surgens arator dixit militi. domine surge. Qui miles. surgere nolo. Qui arator. si surrexeris ego surgam. 7 si sederis ego sedebo. Tunc cum homines circumstantes riderent prefectus iterum dixit aratori. vel pugnes vel te vicium fatearis. Qui arator. si ipse surrexerit 7 ego surgam. Qui prefectus percute eū 7 surget. quia vel tu nomen vici habebis vel ipse. Qui

Cū cōmento

arator nomen victi non habeo. et surgens dixit militi. surge o miser turpe est cū mihi te sedentem percutere. similiter turpe est tibi sedendo mori. Et cum surgere nolentem pungere et percutere cepit. Tunc miles rogauit cum ut sibi parceret seque victum fatendo. Videns hoc ciuis valde gauisus est. et aratorem omnium bonorum suorum heredem constituit pro eo quod ipsum a morte liberauerat. Et per hoc ostenditur quis sit verus amicus et quis falsus. ¶ In fine dicit. quod moralitas cuiuslibet fabule in fine duobus semper concluditur versibus. ¶ Moraliter per ciuem intelligitur vir bonus et religiosus. per militem intelliguntur mali et inuidi. qui semper interpretantur opera iusti ad malum. dicentes quod si quid boni faciat hoc propter vanam gloriam facit. Et tandem cum iste bonus et religiosus in senectute constitutus fuerit et in extremitate vite sue. in qua ipsum duellare oportet reddendo rationem pro omnibus factis suis et cum non inuenit aliquem amicum quo se defendat a morte eterna. postremo venit rusticus id est fides bona et recta liberans ipsum de manibus inimici id est diaboli. A quo nos liberare dignetur qui trinus et vnus regnat in secula seculorum. **A M E N.**

¶ **E**lopus fabulatoz preclarissimus cum suis moralitati omnibus ad nostri instructionem pulcherrime appositis. Impressus Dauentrie per me Jacobum de Breda. Anno domini. **M. LXXXX.** ipso die sancti Severini epi.

[23. 01. 1489]